

St.prp. nr. 6

(2001-2002)

Om samtykke til ratifikasjon av en
avtale med tilhørende vedlegg og
protokoller mellom EFTA-statene og
Det hasjimittiske kongeriket Jordan,
undertegnet i Vaduz 21. juni 2001
(frihandelsavtale)

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 26. oktober 2001,
godkjent i statsråd samme dag.*

1 Innledning og sammendrag

Hovedmålet med en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Jordan er å stimulere til økt samhandel og økonomisk samarbeid mellom partene. På denne måten ønsker partene å bidra til økonomisk utvikling i Jordan og økt stabilitet i regionen. Det har vært et sentralt poeng å sikre norsk næringsliv like gode konkurransevilkår som det EU sikret seg i sin assosieringsavtale med Jordan. EFTA-statene ønsker med denne avtalen også å støtte samarbeidet mellom EU og Middelhavslandene, den såkalte Barcelona-prosessen.

Frihandelsavtalen mellom EFTA og Jordan er bygget over samme lest som EFTAs øvrige frihandelsavtaler. Avtalen inneholder således bestemmelser som bygger på den senere tids utvikling i det internasjonale handelssystemet. Avtalen omfatter med få unntak handel med industrivarer, bearbejdede landbruksvarer, samt fisk og andre marine produkter. Det har vært et mål at frihandelsavtalen ikke må underminere etablerte norske miljøpolitiske holdninger og virkemidler. Avtalen er asymmetrisk, noe som innebærer at Jordan gis lengre tid enn EFTA-statene til å trappe ned sine tollsatser. Avtalen slår også fast at partene på sikt ønsker å utvide avtalens omfang når det gjelder investeringer og handel med tjenester. Det er videre forhandlet fram en bilateral landbruksprotokoll mellom Norge og Jordan.

Frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksprotokollen vil bli notifisert samtidig til WTO for å tilfredsstille kravet i GATT/WTO om at et frihandelsområde skal omfatte hoveddelen av samhandelen.

I tilknytning til avtalen er det undertegnet en tilleggsprotokoll. Denne avspeiler en politisk forståelse mellom partene når det gjelder selve gjennomføringen av avtalen.

Frihandelsavtalen inneholder en protokoll som gir Norge rett til ved ratifikasjon å unnta Svalbard fra avtalens forpliktelser på andre områder enn handel med varer. Norge vil benytte seg av denne retten.

Parafering av frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksprotokollen fant sted i Genève 23. mai 2001. Avtalen ble undertegnet på EFTAs ministermøte i Vaduz 21. juni 2001. Avtalen trer i kraft første dag i den andre måned etter at alle statene har deponert sine ratifikasjons- eller godkjenningssdokumenter hos depositaren. Dette vil trolig skje i løpet av 2002.

Den engelske versjonen av frihandelsavtalen er gjeldende traktattekst og eneste autentiske tekst. Frihandelsavtalen, tilleggsprotokollen og den bilaterale landbruksprotokollen følger som vedlegg til denne proposisjonen i engelsk originalversjon og norsk oversettelse. Vedlegg til frihandelsavtalen og til landbruksprotokollen er trykket som Særskilt vedlegg til denne proposisjonen. Det særskilte vedlegget inneholder konsesjonslister, opprinnelsesregler, bestemmelser om beskyttelse av immaterielle rettigheter samt bestemmelser om voldgiftsdomstolens opprettelse og virkemåte.

2 Frihandelsforhandlingene mellom EFTA og Jordan Bakgrunn og gjennomføring

2.1 Forbindelsene mellom EFTA og Jordan

Parallellitet med EU ligger til grunn for EFTAs relasjoner med tredjeland. I tråd med dette prinsippet er hovedmålet også med denne frihandelsavtalen å sikre EFTA-statene like gode handelsvilkår med Jordan som det EU sikret seg i assosieringsavtalen mellom EU og Jordan undertegnet 24. november 1997.

I den såkalte "Bergenserklæringen" ble samarbeidet mellom EFTA og tredjeland utvidet til også å gjelde land og regioner utenfor Europa. Erklæringen er blitt fulgt opp med forhandlinger om samarbeidserklæringer og frihandelsavtaler med de fleste stater i Middelhavsregionen. I juni 1997 underskrev EFTA-statene en samarbeidserklæring med Jordan. Samarbeidserklæringen forpliktet partene til å drøfte en gradvis etablering av frihandel mellom partene.

Siden undertegningen av samarbeidserklæringen har partene ønsket å utdype samarbeidet ved å inngå en frihandelsavtale.

Samtidig ønsker EFTA-statene gjennom frihandelsavtalen å støtte opp om det bredere samarbeidet mellom EU og middelhavslandene for å sikre politisk stabilitet og økonomisk utvikling i regionen, den såkalte Barcelona-prosessen.

Hovedmålet er å sikre parallellitet med EU slik at EFTA-statene kan oppnå like gode handelsvilkår i Middelhavsregionen som EU. Ved å bidra til utviklingen av et frihandelssystem som også omfatter middelhavslandene, kan EFTA-statene medvirke til å sikre økonomisk framgang og politisk stabilitet i regionen.

På bakgrunn av dette har Middelhavsregionen hatt høyere prioritet fra norsk side enn handelsvolumet skulle tilsi.

2.2 Forhandlingsprosessen

Forhandlingene om en frihandelsavtale har foregått på embetsnivå i Amman og Genève. Forhandlingene har gått over tre runder i perioden februar 1998 til mai 2000. Avtalen ble parafert i Genève 23. mai 2001. EFTA-statene har opptrådt som en samlet gruppe i forhandlingene på basis av felles forhandlingsposisjoner fastlagt på forutgående interne EFTA-møter.

Norge ved Utenriksdepartementet ledet forhandlingene fra EFTAs side. Utenriksdepartementet ledet også den norske forhandlingsdelegasjonen. Landbruksdepartementet har ledet forhandlingene om den bilaterale landbruksprotokollen mellom Norge og Jordan, og Finansdepartementet ved Toll- og avgiftsdirektoratet har ledet forhandlingene om toll- og opprinnelsesspørsmål. Fiskeridepartementet og Patentstyret har også deltatt i forhandlingene.

EFTAs faste råd i Genève og EFTA-ministrene har vært holdt løpende orientert om utviklingen i forhandlingene. På norsk side har hovedspørsmålene

under forhandlingene blitt avklart underveis i en egen interdepartemental referansegruppe for EFTA og tredjelandsspørsmål.

2.3 Samhandelen Norge – Jordan

Handelen mellom Norge og Jordan er svært beskjeden og utgjorde i 2000 mindre enn 0,1 prosent av Norges totale eksport. Norges eksport til Jordan består hovedsakelig av elektronisk utstyr, maskiner, farmasøytiske produkter, gjødsel og fisk. De viktigste importproduktene fra Jordan i 2000 var maskiner, kosmetikk, optiske instrumenter, elektronisk utstyr og grønnsaker.

Norsk næringsliv er for tiden ikke etablert i Jordan. Dette betyr likevel ikke at Jordan ikke er interessant for vårt næringsliv. Flere store norske selskaper har vært engasjert i forskjellige prosjekter på 1990-tallet både gjennom joint venture selskaper og direkte salg av kontrakter. Norsk eksport til Jordan hadde en kraftig økning i 1997, dette skyldes i hovedsak eksport av elektronisk utstyr.

Tabell 2.1: Samhandelen mellom Norge og Jordan de tre siste årene

	1998	1999	2000	Endring siste år
Eksport	25 585	35 967	24 419	-32 %
Import	754	476	966	102 %
Total	26 339	36 443	25 385	-33 %

Kilde: SSB. Alle tall i tusen norske kroner.

2.4 Handel mellom EFTA-statene og Jordan

EFTA-statenes eksport til Jordan er svært beskjeden og utgjorde i 2000 kun 0,04 prosent av EFTAs samlede eksport. Eksporten fra EFTA-statene til Jordan var på 496 millioner kroner i 2000. Av dette eksporterte Sveits for hele 471 millioner kroner. Sveits' viktigste eksportprodukter er farmasøytiske produkter og klokke, samt elektrisk, mekanisk og medisinsk utstyr. Importprodukter til Sveits var i første rekke salter, svovel, jord og stein samt våpen og ammunisjon. Islands handel med Jordan er svært beskjeden. Likevel økte Island eksporten av fisk og sjømat med hele 82 prosent i år 2000, og kom dermed opp i en samlet eksport på 1,4 millioner kroner.

I samhandelen med Jordan er det et betydelig eksportoverskudd i favør av EFTA-statene. Verdien av Jordans import fra EFTA-statene utgjorde kun 5 millioner kroner i 2000.

Tabell 2.2: Samhandelen mellom tre EFTA-stater (Island, Norge og Sveits) og Jordan

	1998	1999	2000
Eksport	522	500	496
Import	3	2	5
Total	525	502	501

Kilde: EFTA-sekretariatet. Alle tall i millioner norske kroner.

2.5 Den økonomiske utviklingen i Jordan

Beskjedne naturressurser gir Jordan et dårlig økonomisk utgangspunkt. Landet er et av verdens fattigste hva angår vann- og energiresurser. For å sikre innbyggerne en viss grad av velstand har Jordan måttet søke inntekter fra utlandet gjennom eksport av varer, tjenester og spesielt arbeidskraft. Konflikten mellom Israel og palestinerne, samt sanksjonene mot Irak, har virket negativt inn på den jordanske økonomien.

I perioden 1996 til 1999 var den reelle økonomiske veksten lavere enn befolkningsveksten. I dag lever en tredjedel av jordanerne under fattigdomsgrensen. Landet har 1,6 millioner palestinske flyktninger og opp mot en million illegale fremmedarbeidere. Den offisielle arbeidsledigheten er på 14 prosent, men uoffisielle tall er så høye som 22 prosent. Landet har en utenlandsgjeld på i underkant av 7 milliarder USD. En rekke nye avtaler om utsetting og omgjøring av lån gjør imidlertid at gjeldssituasjonen er under kontroll.

På grunn av sin beliggenhet og den rollen landet spiller i regionen har Jordan mottatt betydelig bistand og lån fra EU og USA. Gulf-landene og andre arabiske stater har også bidratt med økonomisk støtte. Disse overføringene har dekket rundt halvparten av utgiftene på statsbudsjettet. Jordan har siden 1993 vært underlagt et strukturendringsprogram under ledelse av Det internasjonale pengefondet (IMF) og Verdensbanken. Programmet har gjort det mulig å oppnå en viss sosio-økonomisk utvikling. Videre har strukturendringsprogrammet medført at dinarens vekslingskurs har stabilisert seg og at valutareservene har økt. Stort sett har Jordan klart å oppfylle de målene programmet har satt for inflasjon og eksportvekst. Veksten i BNP var i 2000 på 4,7 prosent, men oppblussingen av konflikten mellom Israel og palestinerne har redusert forventningene for 2001. Unike historiske og religiøse minnesmerker utgjør et stort potensiale for turisme. Dette kan bli en viktig inntektskilde på sikt, men forutsetter nedtrapping av konfliktene i regionen.

Flere såkalte "Qualifying Industrial Zones" med fri adgang til det amerikanske markedet ble opprettet i 1994 som følge av fredsavtalen med Israel. Disse områdene har vist stort vekstpotensiale og illustrerer den nære sammenhengen mellom økonomi og konflikter i Jordan.

Den økonomiske liberaliseringen har resultert i medlemskap i WTO (desember 1999), og i en frihandelsavtale med EU. Denne ble undertegnet i november 1997 og vil trolig tre i kraft ved årskiftet 2001/2002. Jordan har også undertegnet en frihandelsavtale med USA. Denne vil ventelig bli godkjent av den amerikanske kongressen i 2001. Særlig frihandelsavtalen med USA vil kunne bidra til å gjøre Jordan mer attraktivt for utenlandske investorer.

3 De viktigste forhandlingsresultatene

3.1 Generelt

Frihandelsavtalen er en multilateral avtale mellom Jordan på den ene siden, og EFTA-statene på den andre siden. Folkerettslig er avtalen bindende mellom de enkelte EFTA-statene og Jordan gjennom identiske tekster.

For Norge har det vært en målsetting å oppnå en avtale som på best mulig måte ivaretar norske interesser, herunder frihandel med fisk og parallell behandling med EUs næringsliv. Det har likeledes vært en målsetting å formulere avtalen slik at forholdene ligger til rette for et fremtidig felles frihandelsområde rundt Middelhavet.

Reguleringen av patentbeskyttelse var et vanskelig tema under forhandlingene. Norge ønsker ikke at adgangen til å gi tvangslisenser skal innskrenkes i forhold til regelverket under eksisterende internasjonale avtaler. Tvangslisenser kan utgjøre et viktig virkemiddel for fattige lands muligheter til å få tilgang til kostbare medisiner som for eksempel medikamenter mot AIDS. Fra norsk side ønsker vi heller ikke at avtalene skal innebære økt patentbeskyttelse for bioteknologiske oppfinnelser utover det som følger av TRIPS-avtalen (Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights) i WTO. Sveits vurderer disse forholdene noe annerledes enn Norge. Frihandelsavtalen var i prinsippet ferdigforhandlet før denne problemstillingen ble satt på spissen. Ønsket om å slutføre forhandlingene gjorde imidlertid at nåværende formulering ble akseptert. Regjeringen vil holde fast ved sin tolkning gitt i avtalens tilleggsprotokoll om at nåværende avtaletekst ikke innebærer forpliktelser til beskyttelsesnivå for bioteknologiske oppfinnelser ut over det som ble akseptert i forbindelse med inngåelsen av EØS-avtalen.

Det er også en målsetting at frihandelsavtaler ikke må underminere etablerte norske miljøpolitiske holdninger og virkemidler. Avtalen anses totalt sett å ivareta norske interesser på en tilfredsstillende måte.

Avtalen omfatter med få unntak handel med industrivarer, bearbeidede landbruksvarer, samt fisk og andre marine produkter. Avtalen er fremforhandlet i samsvar med GATT-avtalens artikkel XXIV, som fastslår at vareomfanget i regionale frihandelsavtaler skal dekke hoveddelen av samhandelen. Avvikling av eventuelle handelshindringer som kvantitative restriksjoner skal foretas fra avtalens ikrafttredelse. Avvikling av tollsatser må gjennomføres etter en tidsplan som er fastlagt på forhånd.

I likhet med andre frihandelsavtaler mellom EFTA og tredjeland inneholder avtalen en utviklingsklausul. Denne åpner for at samarbeidet kan utdypes innefor eksisterende områder, eller utvides til å gjelde områder som ikke er dekket av avtalen, som for eksempel investeringer og handel med tjenester.

Jordan er mottakerland for den norske tollpreferanseordningen (GSP). Denne slutter å gjelde fra avtalens ikrafttredelse. Dette innebærer at utvidet tollfrihet ved import til Norge fra Jordan bare vil omfatte visse industrivarer og

landbruksvarer, siden de fleste varer (med unntak av tekstilvarer) allerede kan importeres tollfritt eller mot redusert toll til Norge gjennom GSP-ordningen. Overgangen fra GSP til frihandel innebærer derfor ikke store reduksjoner i tollinntekter for Norge fordi Jordan får store tollreduksjoner på import etter GSP-ordningen, og siden importen til Norge fra Jordan er relativt lav.

3.2 Industrivarer

Når frihandelsavtalen avløser GSP-ordningen, innebærer dette at Jordan vil få utvidet sin tollfrihet til også å gjelde tekstiler, sengklær og fottøy, siden tollfritak ved import av industriprodukter etter GSP-ordningen ikke omfatter disse produktene for ordinære utviklingsland

EFTA-statene og Jordan har forpliktet seg til å avvikle all importtoll på industrivarer og avgifter med tilsvarende virkning fra avtalens ikrafttredelse. Som vanlig i avtaler med land som er kommet kortere i den økonomiske utviklingen enn EFTA-statene, er dette en asymmetrisk avtale. Dette innebærer at Jordan får tollfrihet før EFTA-statene. Jordan har anledning til å nedtrappe sine tollsatser over henholdsvis 4 og 12 år. For noen produkter skal tollnedtrappingsplanen fastsettes 4 år etter avtalens ikrafttredelse. Samtidig garanteres det at EFTA-statene i ethvert tilfelle vil få minst like fordelaktige tollbetingelser som EU. Når avtalen trer i kraft faller toll på varer fra Jordan i all hovedsak bort i EFTA-landene.

3.3 Fisk og andre marine produkter

Handelen med fisk og andre marine produkter mellom Norge og Jordan er beskjedent. Laks, makrell og sild er våre viktigste eksportprodukter til Jordan. I avtalens vedlegg II har EFTA-statene og Jordan forpliktet seg til å avskaffe all toll på fisk og andre marine produkter fra avtalens ikrafttredelse med visse unntak. Jordan kan opprettholde importtoll for bestemte fiskeprodukter med opprinnelse i en EFTA-stat i en overgangsperiode på 3 år. Prinsippet om frihandel for fisk er således ivaretatt i denne avtalen.

3.4 Bearbeidede landbruksprodukter

Frihandelsavtalen omfatter bearbeidede landbruksvarer slik det går fram av avtalens protokoll A. Bestemmelsene innebærer at EFTA-statene og Jordan gir tollkonsesjoner for bearbeidede landbruksvarer i henhold til de nasjonale varelistene i protokollen. Alkoholholdige drikkevarer ble imidlertid tatt ut av protokollens vareomfang etter forespørsel fra Jordan. Protokollen åpner fortsatt for å praktisere ordningen med råvarepriskompensasjon. Dette betyr at det kan gis kompensasjon for ulike priser i avtalestatene for de råvarer som benyttes i fremstillingen av de aktuelle bearbeidede landbruksvarene. Avtalepartene har under visse forutsetninger forpliktet seg til å gi hverandre en behandling som minst er jevn god med den som til enhver tid praktiseres overfor EU for disse varene.

For de aller fleste produktene som er omfattet av protokoll A til frihandelsavtalen, vil frihandelsavtalen medføre større tollpreferanser enn Jordan har hatt innen GSP-systemet.

3.5 Ubearbeidede landbruksprodukter

Handelen med ubearbeidede landbruksvarer er ikke regulert gjennom EFTA-samarbeidet og det er derfor forhandlet fram en bilateral landbruksprotokoll mellom Norge og Jordan. Landbruksprotokollen er nært knyttet til frihandelsavtalen og er derfor behandlet og vedlagt i denne proposisjonen. Frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksprotokollen vil bli notifisert samtidig til WTO for å tilfredsstille kravet i GATT-avtalens artikkel XXIV om at et frihandelsområde skal omfatte hoveddelen av handelen.

Landbruksprotokollen mellom Norge og Jordan (vedlegg 3) inneholder en liste over tollkonsesjoner samt opprinnelsesregler for handelen med landbruksvarer. Den inneholder videre en klausul som forplikter partene til å søke å øke handelen med landbruksvarer.

3.6 Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid

Bestemmelsene i frihandelsavtalen om opprinnelsesregler og tilhørende administrativt kontrollsamarbeid er nedfelt i artikkel 4 og i protokoll B til avtalen. Bestemmelsene i artikkel 4 er utformet i tråd med EFTA-statenes avtaler med statene i Sentral- og Øst-Europa.

3.7 Strukturtilpasninger

For å støtte opp om utviklingen av den jordanske økonomien, kan Jordan etter bestemte vilkår heve eller gjeninnføre importtoll overfor varer fra EFTA. Forutsetningen er at dette skal gjøres for å beskytte tilsvarende produksjon i egne industrier under oppbygging, eller i sektorer som er under omlegging eller står overfor alvorlige strukturproblemer.

I tillegg inneholder avtalen en klausul om at EFTA-statene skal støtte utviklingen av den jordanske økonomien og at dette i hovedsak skal skje innen rammene for det bilaterale bistandsarbeidet.

3.8 Tjenester og investeringer

På området tjenester og investeringer slår partene fast at de på sikt ønsker å utvikle og utvide samarbeidet i lys av disse områdenes økende betydning i internasjonal handel. Partene vil samarbeide for å fremme investeringer og for å oppnå gradvis liberalisering og gjensidig markedsadgang for handel med tjenester. Disse spørsmålene vil bli tatt opp i Den blandede komite.

3.9 Beskyttelsestiltak

I frihandelsavtalen er det tatt inn bestemmelser som åpner for at partene kan iverksette forskjellige beskyttelsestiltak dersom det oppstår alvorlige markedsforstyrrelser eller ved andre unntakstilfeller. Disse unntakene er i hovedsak like de som finnes i det internasjonale handelssystemet. Avtalepartene plikter å melde fra til hverandre i Den blandede komite om iverksettning av slike tiltak.

3.10 Tvisteløsning

Avtalen inneholder en detaljert prosedyre for tvisteløsning vedrørende tolkingen av partenes rettigheter og forpliktelser. Dette er aktuelt først i de tilfeller der spørsmålet ikke er løst gjennom konsultasjoner i Den blandede komite. Dette systemet støtter den generelle norske målsettingen om et forutsigbart og regelbasert handelssystem.

3.11 Tilleggsprotokollen («Record of Understanding»)

Tilleggsprotokollen er ikke formelt en del av avtalen, men avspeiler en politisk forståelse mellom partene når det gjelder gjennomføringen av deler av avtalen. Videre viser tilleggsprotokollen partenes vilje til å videreutvikle avtalen innen bestemte områder.

4 Nærmere om form og innhold i frihandelsavtalen

4.1 Generelt

Frihandelsavtalen med Jordan består av en innledning, 41 artikler, syv vedlegg og fire protokoller. Vedleggene og protokollene utgjør integrerte deler av frihandelsavtalen. I tilknytning til avtalen er det undertegnet en tilleggsprotokoll («Record of Understanding»). Videre er det undertegnet en bilateral landbruksprotokoll mellom Norge og Jordan.

4.2 Avtalens fortale

I fortalen beskrives bakgrunnen for avtalen og de forhold partene legger vekt på i gjennomføringen av denne. Ønsket om å opprettholde og styrke de bånd som finnes mellom partene som følge av samarbeidserklæringen fra juni 1997 legges til grunn. Videre stadfester avtalepartene sin tilslutning til pluralistisk demokrati basert på rettssikkerhet, menneskerettigheter, minoritetsrettigheter og grunnleggende friheter i lys av prinsippene i FN-charteret. Partene klargjør også sin intensjon om å delta aktivt i den økonomiske integrasjonsprosessen i Euro-Middelhavsregionen, den såkalte Barcelona-prosessen. Det vises til behovet for å arbeide sammen for å styrke den politiske stabiliteten, den økonomiske utviklingen i regionen, samt å videreutvikle fredsprosessen. EFTA-statenes og Jordans oppslutning om frihandel, basert på deres respektive WTO-forpliktelser, vektlegges. Samtidig uttrykker partene et ønske om å verne miljøet og sikre en optimal bruk av naturressursene i samsvar med prinsippene for en bærekraftig utvikling.

4.3 Mål (artikkel 1)

Avtalens mål er å skape et frihandelsområde. Det blir understreket at avtalen bygger på handelssamkvem mellom stater med markedsøkonomi og respekt for demokratiske verdier og menneskerettigheter. Målet er å fremme de økonomiske forbindelsene mellom partene gjennom utvidet samhandel basert på rettferdige handelsvilkår og nedbygging av handelshindringer. Avtalen søker å skape rettferdige konkurransevilkår for handel mellom partene, og å bidra til utviklingen av økonomisk integrasjon i Euro-Middelhavsområdet. Videre er det et viktig mål å bedre leve- og arbeidsvilkårene og å medvirke til økt produktivitet og økonomisk stabilitet i Jordan og i EFTA-statene.

4.4 Virkeområde (artikkel 2)

Artikkel 2 slår fast hvilke vareslag avtalen omfatter. Avtalen gjelder industrivarer med unntak av enkelte vareslag som går fram av avtalens vedlegg I. Bestemmelsene i avtalen omfatter også handel med bearbeidede landbruks-

varer slik de er fastsatt i avtalens protokoll A, samt fisk og andre marine produkter slik det er fastsatt i avtalens vedlegg II.

For bearbeidede landbruksvarer (protokoll A) gir EFTA-statene og Jordan tollkonsesjoner i tråd med de nasjonale varelistene i protokollen. Protokollen åpner fortsatt for å praktisere ordningen med råvarepriskompensasjon, det vil si kompensasjon for ulike priser i avtalestatene for de råvarer som benyttes i fremstillingen av de aktuelle bearbeidede landbruksvarene. Avtalepartene har under visse forutsetninger forpliktet seg til å gi hverandre en behandling som ikke er mindre gunstig enn den som til enhver tid praktiseres overfor EU for disse varene.

Handel med fisk og andre marine produkter dekkes av avtalens vedlegg II. Vedlegg II innebærer at partene innrømmer hverandre frihandel for fisk og andre marine produkter fra avtalens ikrafttredelse, med visse unntak. Jordan har anledning til å trappe ned tollsatsene for enkelte produkter over 3 år. Avtalen vil således på relativt kort sikt gi frihandel for fisk og andre marine produkter. Sveits og Liechtenstein kan opprettholde importtoll for enkelte produktslag med opprinnelse i Jordan.

4.5 Økonomisk samarbeid, faglig og finansiell bistand (artikkel 3)

For å avhjelpe den strukturelle endringsprosessen Jordan gjennomgår erklærer partene at de er rede til å videreutvikle det økonomiske samarbeidet. I tilleggsprotokollen slås det fast at Norge og Sveits i hovedsak skal gjøre dette gjennom sine bilaterale bistandsprogrammer. Avtalepartene skal i tillegg bli enige om en passende ramme for faglig bistand. Videre skal partene arbeide sammen i handelsrelaterte saker og samordne innsatsen med aktuelle internasjonale organisasjoner.

4.6 Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid (artikkel 4)

Opprinnelsesreglene er et nødvendig redskap for å utnytte og avgrense de tollpreferanser som en frihandelsavtale tilbyr økonomiske aktører innen et frihandelsområde, i forhold til aktører utenfor frihandelsområdet. Et frihandelsområde utgjøres vanligvis av avtalepartenes territorier. Opprinnelsesreglene bestemmer de produksjonskrav og tillatt bruk av innsatsmaterialer fra land utenfor frihandelsområdet som må være oppfylt for at ferdigvaren skal oppnå status som frihandelsvare ("oprinnelsesstatus") innenfor avtalen. I motsetning til i en tollunion, er det innenfor en frihandelsavtale nødvendig å avgrense tollpreferansene til de produkter som er fremstilt innen frihandelsområdet, enten i sin helhet eller etter tilstrekkelig bearbeidelse innen området. Dette gjøres ved bruk av opprinnelsesregler og opprinnelsesbevis, som derved ekskluderer tollpreferanser og andre lettelser for produkter med opprinnelse i et land som ikke er part i avtalen.

Avtalens artikkel 4 viser til protokoll B som inneholder generelle opprinnelsesregler, bestemmelser om mulig kumulasjon med opprinnelsesmaterialer fra henholdsvis Egypt, Israel og Vestbredden/Gaza-stripen, avvik fra territorialitetsprinsippet (prinsippet om at avtalen gjelder partenes landområder, indre farvann, territorialfarvann samt sjøområder der partene utøver suverene rettigheter som følge av internasjonal rett), regler om direkte forsendelse mel-

lom avtalepartene, bestemmelser om forbud mot drawback (tollrefusjon på innsatsvare ved eksport av ferdigvare), vilkår for utstedelse og bruk av opprinnelsesbevis, samt regler for administrativt kontroll samarbeid. Sistnevnte kommer særlig til anvendelse ved utferdigelse av opprinnelsesbevis under avtalen og etterkontroller av disse. Tollmyndighetene i den importerende avtalepart kan til enhver tid anmode eksportlandet om slike etterkontroller (verifikasjoner).

Protokoll B er utformet etter mønster av de nye opprinnelsesreglene som benyttes av EF og EFTA-statene i de europeiske frihandelsavtalene. Det er enighet om at bestemmelsene om forbud mot drawback (tollrefusjon på innsatsvare ved eksport av ferdigvare) først kommer til anvendelse fem år etter iverksettelse av avtalen.

I vedlegg I til protokoll B er inntatt et sett av "Innledende anmerkninger" til den etterfølgende prosessliste med spesifikke regler for det enkelte produkt. Vedlegg II til protokoll B inneholder detaljerte bestemmelser om hvilke opprinnelsesregler som gjelder ved produksjonen for at den enkelte vare skal oppnå "preferansestatus". Alle varer er nevnt i denne listen. Disse reglene, som betegnes produkt-spesifikke regler, angir hvor store mengder innsatsmaterialer fra land utenfor frihandelsområdet ("tredjeland") en vare kan inneholde for å oppnå "opprinnelsesstatus" for preferansehandel innen frihandelsområdet. Listen inneholder også bestemmelser om hvilke produksjonsprosesser en vare som inneholder materialer fra tredjeland må gjennomgå for å oppnå "opprinnelsesstatus". En av de grunnleggende regler er kravet til posisjonsskifte. Dette innebærer at innsatsmaterialer fra tredjeland må gjennomgå en prosess som innebærer at ferdigvaren (eksportvaren) klassifiseres i en annen tollposisjon enn den/de posisjoner som de importerte materialene hører under. Istedenfor et eventuelt krav om posisjonsskifte, eller i kombinasjon med dette, kan det også være krav om at materialer fra tredjeland må gjennomgå fastsatte produksjonsprosesser, eller at de må oppfylle visse minimumskrav til verdiøkning som eventuelt er fastsatt for produktet.

Det skal opprettes en egen underkomite for toll- og opprinnessaker under Den blandede komite.

4.7 Importtoll og avgifter med tilsvarende virkning (artikkel 5)

Artikkelen innebærer at EFTA-statene og Jordan har forpliktet seg til å avvikle all importtoll på industrivarer og avgifter med tilsvarende virkning fra avtalens ikrafttredelse, med de unntak som fremgår av liste A, B og C i vedlegg III. Listene i vedlegg III innebærer at Jordan gradvis skal avvikle toll på visse industrivarer med opprinnelse i EFTA-statene. Nedtrappingsperiodene for produkter som ikke umiddelbart blir tollfrie er på henholdsvis 4 og 12 år. For noen produkter er det ikke fastsatt nedtrapping. For disse skal man innen 4 år etter ikrafttredelse utarbeide en nedtrappingsplan. I en såkalt parallellitetsklausul forplikter Jordan seg i tillegg til å gi EFTA-statene minst like gode tollbetingelser som det som gis produkter fra EU.

4.8 Basistoll (artikkel 6)

Artikkel 6 fastsetter at basistollsatsen som skal danne utgangspunktet for tollreduksjonene som følger av frihandelsavtalen, skal være den gjeldende bestevilkårssats pr. 2. april 2000. Avtalepartene forplikter seg til å justere basistollsatsen dersom bestevilkårsatsen blir redusert, for eksempel som følge av multilaterale forhandlinger innen WTO, eller Jordans WTO medlemskap.

4.9 Toll av fiskal karakter (artikkel 7)

Artikkel 7 presiserer at bestemmelsene i artikkel 5 (importtoll og avgifter med tilsvarende virkning) også skal gjelde for fiskaltoll.

4.10 Eksporttoll og avgifter med tilsvarende virkning (artikkel 8)

Artikkel 8 fastlegger at det ikke skal innføres ny eksporttoll eller tiltak med tilsvarende virkning i handelen mellom partene, og at all eksisterende eksporttoll og tiltak med tilsvarende virkning med unntak av de som nevnes i vedlegg IV skal avvikes fra ikrafttredelsesdatoen.

Vedlegg IV innebærer at Jordan kan opprettholde eksporttoll på noen få sorter metallavfall.

4.11 Kvantitative import- og eksportrestriksjoner og tiltak med tilsvarende virkning (artikkel 9)

Artikkel 9 fastsetter at det ikke skal innføres nye kvantitative import- og eksportrestriksjoner eller tiltak med tilsvarende virkning i handelen mellom partene. Eksisterende restriksjoner og tiltak med tilsvarende virkning skal avvikes fra ikrafttredelsesdatoen, med de unntak som er fastsatt for Jordan i avtalens vedlegg V. Vedlegg V innebærer at Jordan kan beholde sitt system importtoll på brukte bildekk.

4.12 Generelle unntak (artikkel 10)

Artikkel 10 fastsetter at avtalen ikke skal være til hinder for forbud mot eller restriksjoner på import, eksport eller varer i transitt som er begrunnet ut fra hensynet til for eksempel offentlig moral, offentlig politikk eller offentlig sikkerhet, vern om menneskers og dyrs helse, planteliv eller miljø, vern av nasjonale skatter av kunstnerisk, historisk eller arkeologisk verdi, miljøet, mv. Det presiseres at slike tiltak ikke skal kunne brukes som et middel til vilkårlig forskjellsbehandling eller skjulte handelsrestriksjoner i handelen mellom partene.

4.13 Statsmonopol (artikkel 11)

I henhold til artikkel 11 skal EFTA-statene og Jordan tilpasse sine statsmonopoler som driver forretningsmessig virksomhet, med forbehold for det som fremgår av protokoll C. Fem år etter avtalens ikrafttredelse skal det ikke fore-

komme forskjellsbehandling av borgere tilhørende EFTA-statene og Jordan med hensyn til innkjøps- og markedsføringsvilkår for varer.

Protokoll C inneholder et unntak for det sveitsiske og liechtensteinske saltmonopolet, som i de øvrige EFTA-frihandelsavtalene, og et unntak for de jordanske monopoler på petroleumsraffineri og fosfatgruvedrift.

4.14 Tekniske reguleringer (artikkel 12)

Artikkel 12 pålegger partene å samarbeide om tekniske reguleringer, standarder og samsvarsvurderinger samt å arbeide for internasjonale løsninger. Partene forplikter seg videre til straks å holde konsultasjoner i Den blandede komite for å finne en hensiktsmessig løsning dersom en part anser at en annen part har truffet tiltak som kan skape eller har skapt en handelshindring. Notifiseringsforpliktelsene reguleres av WTOs avtale om tekniske handelshindringer (TBT-avtalen).

4.15 Handel med landbruksprodukter (artikkel 13)

Artikkel 13 innebærer at avtalepartene erklærer seg rede til å fremme en harmonisk utvikling i handelen med landbruksvarer. Det henvises videre til at den enkelte EFTA-stat og Jordan har inngått en bilateral protokoll om handel med landbruksvarer. Partene forplikter seg videre til å håndheve sine forskrifter om veterinære og plantesanitære forhold på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling. Partene skal ikke innføre nye tiltak som har den virkning at de er til urimelig hinder for handelen.

Landbruksprotokollen mellom Norge og Jordan inneholder lister over tolkonsesjoner samt opprinnelsesregler for handelen med landbruksvarer. Den inneholder videre en klausul som forplikter partene til å søke å oppnå en utvikling i handelen med landbruksvarer.

4.16 Intern beskatning og reguleringer (artikkel 14)

Artikkel 14 forplikter partene til å praktisere innenlands skattlegging og andre avgifter og forskrifter i samsvar med artikkel III i GATT 1994 og andre relevante WTO-avtaler. Eksportører kan ikke få refundert interne skatter som er større enn de skatter som direkte eller indirekte er pålagt produkter som eksporteres til en av avtalepartene.

4.17 Betaling og overføringer (artikkel 15)

Artikkel 15 slår fast at betalinger og betalingsoverføringer i forbindelse med handelen mellom en EFTA-stat og Jordan ikke skal være underlagt restriksjoner. Partene skal avstå fra å innføre valutarestriksjoner eller administrative restriksjoner for innvilging, tilbakebetaling eller godkjenning av kortsiktige eller mellomlangsiktige kreditter til dekning av handelstransaksjoner hvor en innlending deltar. Artikkelen slår videre fast at ingen restriktive tiltak skal gjelde overføringer tilknyttet investeringer.

4.18 Offentlige anskaffelser (artikkel 16)

I artikkel 16 erklærer partene at det anses som et vesentlig mål å oppnå en effektiv liberalisering av sine respektive markeder for offentlige innkjøp på gjensidig og likt grunnlag. For å oppnå dette skal partene innen Den blandede komite utarbeide regler med sikte på å sikre en slik liberalisering. Partene skal søke å bli medlem av WTOs avtale om offentlige innkjøp (GPA-avtalen). Jordan er pr. juli 2001 observatør til GPA-avtalen.

4.19 Beskyttelse av immaterielle rettigheter (artikkel 17)

Artikkel 17 sikrer beskyttelse av immateriell eiendomsrett, herunder opphavsrettigheter og industrielle rettigheter. Artikkelen forplikter videre partene til å gi hverandres borgere minst like god behandling som de gir sine egne borgere og borgere fra noen annen stat. Fritak fra denne plikten må være i samsvar med relevante artikler i WTOs avtale om immaterielle rettigheter (the Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS-avtalen). Partene er enige om å gjennomgå bestemmelsene om beskyttelse av industrielt rettsvern dersom dette anses nødvendig for å bedre beskyttelsesnivået ytterligere, eller for å unngå eller rette opp handelsvridninger som skyldes det aktuelle beskyttelsesnivå.

Avtalens vedlegg VI lister de internasjonale avtaler partene forplikter seg til å følge på dette området, samt materielle standarder for hvilken beskyttelse som skal gis industrielle eiendomsrettigheter.

Reguleringen av patentbeskyttelse var et vanskelig tema under forhandlingene. Ønsket om å slutføre forhandlingene gjorde imidlertid at nåværende formulering ble akseptert. Regjeringen vil holde fast ved sin tolkning gitt i avtalens tilleggsprotokoll om at nåværende avtaletekst ikke innebærer forpliktelser til beskyttelsesnivå for bioteknologiske oppfinnelser ut over det som ble akseptert i forbindelse med inngåelsen av EØS-avtalen.

4.20 Konkurranseregler vedrørende foretak (artikkel 18)

Artikkel 18 gir en oversikt over hvilke type avtaler og adferd mellom bedrifter som anses uforenlig med avtalen. Dette gjelder alle avtaler mellom foretak, alle beslutninger truffet av foretak, og alle former for samordnet praksis mellom foretak hvis målet eller virkningen er å hindre, innskrenke eller vri konkurransen. Et eller flere foretaks utilbørlige utnyttelse av sin dominerende stilling omfattes også av avtalen. Det presiseres at disse bestemmelsene også gjelder offentlige foretak og foretak som er gitt særlige rettigheter, men at disse reglene ikke skal hindre dem i å utføre de oppgaver de er tillagt. Dersom reglene ikke overholdes innen 5 år etter avtalens ikrafttredelse kan det treffes beskyttelsestiltak basert på avtalens regler om dette. Det åpnes også for at Den blandede komite kan utvide overgangsperioden i ytterligere 5 år avhengig av Jordans økonomiske situasjon.

4.21 Subsidiær (artikkel 19)

Artikkel 19 fastslår at bruk av subsidier reguleres av eksisterende WTO-avtaler på området. I tillegg til å sørge for at partene har adgang til hverandres notifisering ved å utveksle notifiseringene til WTO, foreskriver avtalen en ekstra konsultasjonsrunde på 45 dager innen rammen av handelsavtalen før man eventuelt innleder subsidieundersøkelse eller går til sak mot hverandre i WTO. Målet med dette er å søke å løse eventuelle problemer innefor rammen av frihandelsavtalen.

4.22 Dumping (artikkel 20)

Artikkel 20 innebærer at dersom en av partene mener at det finner sted dumping i henhold til den definisjonen som gis i GATT 1994, kan det settes i verk tiltak i samsvar med GATT-regelverket eller beskyttelsestiltak som fastsatt i denne avtalen.

4.23 Krisetiltak mot import av bestemte produkter (artikkel 21)

Artikkel 21 åpner for bruk av krisetiltak dersom det oppstår en økning av importen av et produkt i et omfang og under forhold som forårsaker eller truer med å forårsake alvorlig skade for innenlandske produsenter av tilsvarende produkter eller direkte konkurrerende produkter. Slike tiltak kan også benyttes ved alvorlige forstyrrelser i tilknyttede sektorer av økonomien eller vanskeligheter som kan føre til en alvorlig forverring i den økonomiske situasjonen i en region. Ved bruk av krisetiltak skal de framgangsmåter som er fastsatt i artikkel 25 om beskyttelsestiltak benyttes.

4.24 Strukturell tilpasning (artikkel 22)

Artikkel 22 gir Jordan rett til, i visse tilfeller og med begrenset varighet, å heve eller gjeninnføre importtoll for å lette strukturell tilpasning. Det er begrensninger på hvor store tollsatsene kan være og hvor stor del av den samlede importen de kan gjelde. Tiltak kan gjelde nye næringsgrener, eller bestemte sektorer som er under omstrukturering eller står overfor alvorlige vanskeligheter.

Denne type tiltak må opphøre senest 12 år etter avtalens ikrafttredelse, og ingen tiltak kan vare i mer enn 5 år med mindre Den blandede komite bestemmer noe annet. I særskilte situasjoner vil det være mulig for Jordan å opprettholde allerede eksisterende tiltak i inntil 3 år etter overgangsperioden på 12 år. I alle tilfeller skal Jordan informere om hvilke tiltak landet har til hensikt å sette i verk og disse skal diskuteres i Den blandede komite som også skal vurdere nedtrappingsplanen for tiltakene.

4.25 Videreeksport og alvorlig knapphet (artikkel 23)

Artikkel 23 fastslår at avtalepartene kan sette i verk tiltak som beskrevet i artikkel 25 dersom overholdelse av avtalens øvrige bestemmelser om eksport og import fører til videreeksport til et land utenfor avtaleområdet. Dette gjelder dersom den aktuelle part opprettholder kvantitative eksportrestriks-

joner, eksporttoll eller tiltak med tilsvarende virkning overfor med hensyn til vedkommende produkt.

Beskyttelsestiltak kan også iverksettes ved alvorlig knapphet på et produkt som er av vesentlig betydning for den eksporterende avtalestat, eller når det er fare for at det kan oppstå slik knapphet. Eventuelle tiltak skal være ikke-diskriminerende og skal fjernes når forholdene ikke lenger gir grunn til å opprettholde dem.

4.26 Vanskeligheter med betalingsbalansen (artikkel 24)

Artikkel 24 fastslår at partene skal bestrebe seg på å unngå innføring av restriktive tiltak med begrunnelse i problemer i betalingsbalansen. Dersom en av avtalepartene har alvorlige vanskeligheter med betalingsbalansen eller det er umiddelbar fare for det, tillates at det under noen forutsetninger og i tråd med vilkårene i GATT/WTO iverksettes handelsbegrensende tiltak. Det skal fortrinnsvis innføres prisbaserte tiltak som tillempes gradvis etterhvert som forholdene i betalingsbalansen bedrer seg. Tiltakene skal fjernes når forholdene ikke lenger gir grunn til å opprettholde dem. Dersom det er aktuelt med slike tiltak skal de øvrige parter informeres omgående, og helst før tiltakene iverksettes, gjennom Den blandede komite.

4.27 Fremgangsmåte ved iverksetting av beskyttelsestiltak (artikkel 25)

Artikkel 25 fastsetter fremgangsmåten for bruk av beskyttelsestiltak. Beskyttelsestiltak er tillatt i henhold til en rekke situasjoner som er nærmere beskrevet i de øvrige artikler. Før slike tiltak iverksettes skal partene bestrebe seg på å løse eventuelle uoverensstemmelser gjennom direkte konsultasjoner innen rammen av Den blandede komite. Dersom en part vurderer å innføre slike tiltak skal de øvrige parter og komiteen gis alle relevante opplysninger. Artikkelen inneholder nærmere regler for iverksettelse av tiltak i henhold til art. 18, 20, 21, 23 og 32.

De beskyttelsestiltak som iverksettes skal med hensyn til omfang og varighet være begrenset til det som er strengt nødvendig for å rette opp situasjonen som førte til at de ble iverksatt. De skal således ikke være mer omfattende enn den skade som den aktuelle praksis eller vanskelighet har forårsaket. Tiltak som virker minst forstyrrende inn på anvendelsen av avtalen skal prioriteres. Tiltak som treffes av Jordan mot en handling eller forsømmelse begått av en EFTA-stat, kan bare berøre handelen med vedkommende stat. De tiltak som treffes mot en handling eller forsømmelse begått av Jordan, kan bare treffes av den eller de EFTA-stater hvis handelen er berørt av nevnte handling eller fordømmelse.

Regelmessige konsultasjoner i Den blandede komite skal søke å tillempe, erstatte eller avskaffe tiltakene når forholdene tilsier det. Når spesielle omstendigheter gjør det umulig å foreta forutgående undersøkelse, kan en part i bestemte tilfeller omgående iverksette de forebyggende og midlertidige tiltak som er strengt nødvendige for å rette opp situasjonen.

4.28 Unntak av sikkerhetsgrunner (artikkel 26)

Artikkel 26 slår fast at avtalen ikke skal være til hinder for at partene kan sette i verk nødvendige tiltak for å hindre spredning av opplysninger som er i strid med deres vesentlige sikkerhetsinteresser. Partene kan, etter bestemte vilkår, treffe tiltak for å beskytte sine vesentlige sikkerhetsinteresser eller for å gjennomføre internasjonale forpliktelser eller nasjonal politikk som vedrører reguleringer av våpenhandel eller spredning av masseødeleggelsesvåpen. Tilsvarende gjelder i krigstid eller i situasjoner med alvorlig internasjonal spenning.

4.29 Utviklingsklausul (artikkel 27)

I artikkel 27 forplikter partene seg til å undersøke muligheten for å utvikle og utdype samarbeidet og utvide dette til områder som ikke allerede omfattes av avtalen. I dette arbeidet skal partene ta hensyn til den videre utvikling i de internasjonale økonomiske relasjonene blant annet innen WTO og andre relevante faktorer. Slike endringer kan forhandles fram i Den blandede komite og skal ratifiseres eller godkjennes i hver avtalestat i samsvar med deres egne prosedyrer.

4.30 Tjenester og investeringer (artikkel 28)

I artikkel 28 erklærer partene at tjenester og investeringer er av økende betydning. De vil derfor søke en gradvis liberalisering av markedene for tjenester og investeringer som et ledd i sitt arbeid for å gradvis utvikle og utvide samarbeidet. Den blandede komite skal, i lys av relevant utvikling innen WTO, drøfte muligheten for å utvide avtalen til også å gjelde investeringer og handel med tjenester.

4.31 Den blandede komite (artikkel 29 og 30)

Artikkel 29 og 30 inneholder bestemmelser om Den blandede komite. Komiteens oppgave er å administrere og overvåke gjennomføringen av avtalen. Partene forplikter seg til å utveksle informasjon, og skal på oppfordring fra en av partene avholde konsultasjoner i komiteen. Den blandede komite skal ellers møtes ved behov, vanligvis en gang i året, for å følge opp avtalen. Den blandede komite kan ta beslutninger innen avtalens virkeområde og kan gi anbefalinger på andre områder. Mulighetene for ytterligere fjerning av handelshindringer mellom partene skal løpende vurderes av komiteen. Alle avtalepartene er representert i komiteen som handler etter felles overenskomst. komiteen bestemmer sin egen forretningsorden, og kan opprette de underkomiteer og arbeidsgrupper som anses nødvendig for å gjennomføre de pålagte oppgaver.

4.32 Tvisteløsning (artikkel 31)

Artikkel 31 åpner for at tvister mellom partene angående rettigheter og plikter som følger avtalen kan legges fram for en voldgiftsdomstol. Før en sak hen-

vises til en voldgiftsdomstol skal den søkes løst gjennom samarbeid eller konsultasjon i Den blandede komite innen 90 dager. Prosedyre for voldgiftsdomstolens opprettelse og arbeid er regulert i avtalens vedlegg VII. Enhver tvist skal avgjøres i tråd med bestemmelsene i denne avtalen samt gjeldende regler og prinsipp i folkeretten. Voldgiftsdomstolens kjennelse skal være endelig og bindende.

4.33 Oppfyllelse av forpliktelser (artikkel 32)

Artikkel 32 sier at partene forplikter seg til å treffe de nødvendige tiltak for å sikre at avtalen gjennomføres og at deres forpliktelser overholdes. Dersom en avtalepart mener at en annen part ikke har oppfylt sine forpliktelser i henhold til avtalen, kan den treffe beskyttelsestiltak i henhold til artikkel 25.

4.34 Vedlegg og protokoller (artikkel 33)

Artikkel 33 slår fast at avtalens vedlegg og protokoller utgjør en integrert del av avtalen. Vedleggene og protokollene kan endres ved vedtak i Den blandede komite.

4.35 Handelsforbindelser og økonomiske forbindelser som reguleres av denne avtale (artikkel 34)

Artikkel 34 slår fast at avtalen gjelder handelsforbindelser mellom de enkelte EFTA-stater på den ene side og Jordan på den annen side, men ikke for handelsforbindelser mellom de enkelte EFTA-stater, med mindre noe annet er fastsatt i avtalen.

4.36 Territoriell anvendelse (artikkel 35)

Artikkel 35 fastslår at frihandelsavtalen gjelder på avtalepartens territorier. Avtalens protokoll D gir Norge rett til ved ratifikasjon å unnta Svalbard fra avtalens geografiske virkeområde, med unntak av de bestemmelser som gjelder handelen med varer. Norge vil benytte seg av denne retten.

Svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp innebærer at dersom frihandelsavtalen ble gjort gjeldende på Svalbard, vil dette kunne få utilsiktede følger for de rettigheter Norge må tilstå partene i Svalbardtraktaten.

Frihandelsavtalen anses ikke å gi partene mer omfattende rettigheter med hensyn til import og eksport av varer enn de rettigheter som gis partene i Svalbardtraktaten. På bakgrunn av dette ble det under forhandlingene med Jordan ikke ansett som nødvendig å anmode om unntak for frihandelsavtalens anvendelse på Svalbard når det gjelder handel med varer. Unntaket får dermed bare virkning for rettigheter som gis under andre deler av frihandelsavtalen, i første rekke regelverket for offentlige anskaffelser og handel med tjenester. Disse forutsettes utviklet innen rammen av frihandelsavtalens artikkel 16 (Offentlige anskaffelser) og artikkel 28 (Tjenester og investeringer). Unntaket vil også kunne få virkning ved utvidelse av avtalens virkeområde på andre områder i henhold til avtalens utviklingsklausul (artikkel 27).

De samme vurderinger som ble gjort under forhandlingene om frihandelsavtalen når det gjelder forholdet til partene i Svalbardtraktaten ligger også til grunn for at EØS-avtalen, som blant annet omfatter bestemmelser om offentlige innkjøp og handel med tjenester, ikke får anvendelse på Svalbard. I samsvar med dette er det EFTA-konvensjonen og Norges frihandelsavtale med EU, som gjelder for handelen mellom EØS-land og denne del av Norges territorium.

4.37 Tollunioner, frihandelsområder, grensehandel og andre preferanseavtaler (artikkel 36)

Artikkel 36 viser til at frihandelsavtalen ikke skal være til hinder for videreføring og opprettelse av tollunioner, frihandelsområder, grensehandelsordninger eller andre preferanseavtaler så lenge de ikke har negative virkninger på handelsregimet som fastsettes i denne avtalen.

4.38 Endringer (artikkel 37)

Artikkel 37 slår fast at endringer i avtalen, utover endringer i vedlegg og protokoller (som kan foretas av Den blandede komite i henhold til artikkel 33), skal legges fram for avtalepartene til ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning. Endringene skal som hovedregel tre i kraft første dag i den tredje måneden etter at det siste ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentet er deponert.

4.39 Tiltredelse (artikkel 38)

I artikkel 38 går det fram at alle stater som er medlem av EFTA kan tiltre frihandelsavtalen, etter godkjenning av Den blandede komite.

4.40 Oppsigelse og opphør (artikkel 39)

Artikkel 39 slår fast at avtalen kan sies opp med seks måneders varsel. Dersom Jordan sier opp avtalen skal den opphøre ved utløpet av oppsigelsesperioden. Dersom en EFTA-stat trekker seg fra EFTA-konvensjonen slutter staten å være part i frihandelsavtalen fra den dagen oppsigelsen trer i kraft.

4.41 Ikrafttredelse (artikkel 40)

Artikkel 40 slår fast at denne avtalen krever ratifikasjon eller godkjenning, og at ratifikasjons- eller godkjenningsdokumentene skal deponeres hos depositaren (Norge). Avtalen skal tre i kraft 1. januar 2002 for de land som har sluttet seg til under forutsetning av at også Jordan har sluttet seg til avtalen. Dersom deponering skjer etter 1. januar 2002 trer avtalen i kraft tre måneder etter deponering forutsatt at avtalen trer i kraft for Jordan. Avtalen kan også anvendes midlertidig dersom den har trådt i kraft for Jordan, eller dersom Jordan anvender avtalen midlertidig.

4.42 Depositatar (artikkel 41)

Artikkel 41 slår fast at Norges regjering er depositar for avtalen. Dette innebærer at Norge har ansvaret for å oppbevare avtalen og orientere alle avtalepartene om deponering av ethvert ratifikasjonsdokument eller godkjenningsinstrument for endringer, om iverksettelse av avtalen og om endringer i avtalen som blir gjort etter framgangsmåten som er fastsatt i artikkel 37. Dette gjelder også opphør og om eventuelle oppsigelser av avtalen.

4.43 Tilleggsprotokollen («Record of Understanding»)

Det er forhandlet frem en egen tilleggsprotokoll til avtalen. Denne vil ikke utgjøre en del av avtalen, men tjene som en ramme for forståelsen og gjennomføringen av avtalen. Protokollen inneholder presiseringer fra en eller flere avtalepartnere når det gjelder avtalens fortolkning og gjennomføring.

4.44 Den bilaterale landbruksprotokollen

Landbruksprotokollen mellom Norge og Jordan inneholder en liste over tolkonsesjoner samt opprinnelsesregler for handelen med landbruksvarer. Den inneholder videre en klausul som forplikter partene til å søke å oppnå en økning i handelen med landbruksvarer.

5 Vurderinger og tilråding

Frihandelsavtalen mellom EFTA og Jordan og den bilaterale landbruksprotokollen mellom Norge og Jordan medfører ikke særlige budsjettmessige konsekvenser for Norge.

Utover vanlige oppgaver i forbindelse med Den blandede komite, samt toll- og opprinnelsesrelaterte regler, vil ikke avtalen og landbruksprotokollen ha administrative konsekvenser.

Frihandelsavtalen med tilhørende vedlegg og protokoller er lagt fram for Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeridepartementet, Justisdepartementet, Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet, som alle anbefaler at ratifikasjon finner sted. Den bilaterale landbruksprotokollen er lagt fram for Landbruksdepartementet som anbefaler at den inngås. Nærings- og handelsdepartementet tilrår at ratifikasjon av frihandelsavtalen finner sted. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av en avtale med tilhørende vedlegg og protokoller mellom EFTA-statene og Det hasjimitiske kongeriket Jordan, undertegnet i Vaduz 21. juni 2001 (frihandelsavtale).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av en avtale med tilhørende vedlegg og protokoller mellom EFTA-statene og Det hasjimitiske kongeriket Jordan, undertegnet i Vaduz 21. juni 2001 (frihandelsavtale), i samsvar med et vedlagt forslag.

**Forslag til vedtak om samtykke til
ratifikasjon av en avtale med
tilhørende vedlegg og protokoller
mellom EFTA-statene og Det
hasjimittiske kongeriket Jordan,
undertegnet i Vaduz 21. juni 2001
(frihandelsavtale)**

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en avtale med tilhørende vedlegg og protokoller mellom EFTA-statene og Det hasjimittiske kongeriket Jordan, undertegnet i Vaduz 21. juni 2001 (frihandelsavtale).

Vedlegg 1

Avtale mellom EFTA-statene og Det hasjimitiske kongeriket Jordan

Innledning

Republikken Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det sveitsiske edsforbund (heretter kalt EFTA-statene) på den ene side,

og

Det hasjimitiske kongeriket Jordan (heretter kalt Jordan) på den annen, heretter kollektivt referert til som «partene»,

som tar i betraktning betydningen av de forbindelser som finnes mellom EFTA-statene og Jordan, spesielt samarbeidserklæringen som ble undertegnet i Genève i juni 1997, og som erkjenner partenes felles ønske om å styrke disse forbindelsene, og således opprette et nært og varig samkvem,

som på ny bekrefter sin oppslutning om prinsippene i FN-charteret, spesielt pluralistisk demokrati basert på rettsstatlige prinsipper, politisk og økonomisk frihet og respekt for menneskerettighetene, herunder også rettighetene til personer som tilhører minoriteter,

som minner om sin intensjon om å delta aktivt i den økonomiske integrasjonsprosessen i Euro-Middelhavsregionen,

som er seg bevisst behovet for å gå sammen om å styrke den politiske stabiliteten og den økonomiske utviklingen i regionen, ved å anspore til bilateralt og regionalt samarbeid,

som er overbevist om at denne avtale vil bidra til å skape og styrke et utvidet og harmonisk frihandelsområde av europeiske land og landene rundt Middelhavet, og således være et viktig bidrag til integrasjon mellom Europa og Middelhavslandene,

som tar i betraktning den politiske og økonomiske utviklingen som har funnet sted i Europa og i Midtøsten i de senere år, særlig fredsprosessen i Midtøsten,

som tar i betraktning forskjellene mellom Jordan og EFTA-statene når det gjelder økonomisk utvikling,

som ønsker å skape gode vilkår for utvikling av og økt mangfold i handelen dem imellom, og for å fremme kommersielt og økonomisk samarbeid på områder av felles interesse, på grunnlag av likeverd, gjensidig nytte, ikke-diskriminering og folkeretten,

som tar i betraktning EFTA-statenes og Jordans oppslutning om frihandel, basert på deres respektive rettigheter og forpliktelser i henhold til Marrakesh-avtalen om opprettelsen av Verdens handelsorganisasjon (heretter kalt WTO) og andre multilaterale, regionale og bilaterale samarbeidsfora,

som er bestemt på å gjennomføre denne avtale med det mål å ta vare på og verne om miljøet og sikre en optimal bruk av naturressursene, i samsvar med prinsippene for en bærekraftig utvikling,

som også er overbevist om at denne avtale vil anspore til økonomisk og handelsmessig samkvem og til investeringer dem imellom, ved å skape vilkår for en gradvis liberalisering av handelen med varer og etterhvert også av handelen med tjenester,

har, for å nå de målene som er nevnt ovenfor, vedtatt å inngå følgende avtale (heretter kalt «denne avtale»):

Artikkel 1

Mål

1. EFTA-statene og Jordan skal opprette et frihandelsområde i samsvar med bestemmelsene i denne avtale.
2. Avtalen, som er basert på handelsforbindelser mellom markedsøkonomier og på respekt for demokratiske prinsipper og menneskerettigheter, har som formål:
 - a) å fremme en harmonisk utvikling av de økonomiske forbindelsene mellom EFTA-statene og Jordan, gjennom en utvidelse av samhandelen, og således medvirke til framgang i den økonomiske aktiviteten, bedre leve- og arbeidsvilkår og økt produktivitet og økonomisk stabilitet i EFTA-statene og i Jordan,
 - b) å sikre rettferdige konkurransevilkår i handelen mellom partene,
 - c) å medvirke på denne måten til økonomisk integrasjon mellom Europa og Middelhavslandene, og til en harmonisk utvikling og en utvidelse av verdenshandelen, ved å fjerne handelshindringer,
 - d) å fremme utviklingen av et balansert økonomisk samkvem mellom partene gjennom samarbeid.

Artikkel 2

Virkeområde

Avtalen skal gjelde:

- a) for produkter som hører inn under kapitlene 25 til 97 i Det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer (HS), med unntak av de produkter som er oppført i vedlegg I,
- b) for produkter som er spesifisert i protokoll A, under behørig hensyntagen til de ordninger som er fastsatt i samme protokoll,
- c) for fisk og andre marine produkter som fastsatt i vedlegg II,

som har sin opprinnelse i en EFTA-stat eller i Jordan.

Artikkel 3

Økonomisk samarbeid, faglig og finansiell bistand

1. Partene erklærer sin vilje til å fremme økonomisk samarbeid, i samsvar med nasjonale politiske målsettinger, og framhever at det bør vies spesiell oppmerksomhet til sektorer som står overfor problemer i Jordans strukturelle tilpasningsprosess i forbindelse med liberaliseringen av landets økonomi.
2. For å lette gjennomføringen av denne avtale skal avtalepartene bli enige om egnede regler for faglig og finansiell bistand og samarbeid mellom

deres respektive myndigheter, særlig på områdene immaterielle rettigheter, tollspørsmål og tekniske forskrifter, men også på andre områder hvor det oppstår behov for det. Til dette formål skal de samordne arbeidet med relevante internasjonale organisasjoner.

Artikkel 4

Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid

1. Protokoll B fastsetter opprinnelsesregler og metoder for administrativt samarbeid.
2. Partene skal treffe egnede tiltak, herunder gjennomgåelser fra Den blandede komites side og ordninger for administrativt samarbeid, for å sikre at bestemmelsene i artiklene 5, 7, 8, 9, 14 og 23 i denne avtale og protokoll B praktiseres på en effektiv og harmonisk måte, og for å redusere, så langt det lar seg gjøre, de formelle krav som handelen er pålagt, og finne løsninger alle er tilfreds med på problemer som måtte oppstå i forbindelse med praktiseringen av disse bestemmelsene.
3. På grunnlag av de gjennomgåelser som er omtalt i nr. 2 skal partene beslutte hvilke tiltak de vil sette i verk.

Artikkel 5

Importtoll og avgifter med tilsvarende virkning

1. Ingen ny importtoll eller avgift med tilsvarende virkning skal innføres i handelen mellom EFTA-statene og Jordan.
2. Partene skal på den dato denne avtale trer i kraft avskaffe all importtoll og alle avgifter med tilsvarende virkning på produkter som har sin opprinnelse i en EFTA-stat eller i Jordan, med unntak av det som følger av vedlegg III.

Artikkel 6

Basistoll

1. For hvert produkt skal basistollen, som de gradvise reduksjonene etter denne avtale skal gjelde for, være gjeldende bestevilkårssats per 2. april 2000.
2. Dersom det blir gjennomført reduksjoner i tollsatsene på *erga omnes*-basis (overfor alle) før, på tidspunktet for eller etter denne avtalens ikrafttredelse, særlig reduksjoner i samsvar med forpliktelser som er et resultat av Uruguay-runden og av Jordans tiltredelse til WTO, skal slike reduserte tollsatser erstatte basistollen som er omtalt i nr. 1 fra den dato da slike reduksjoner blir gjennomført, eller fra den dato denne avtale trer i kraft, dersom dette er en senere dato.
3. De reduserte tollsatsene, som beregnes i samsvar med vedlegg III, skal rundes av til første desimal, eller, når det gjelder spesifikk toll, til andre desimal.

Artikkel 7

Toll av fiskal karakter

Bestemmelsene i artikkel 5 skal også gjelde for fiskaltoll.

Artikkel 8

Eksporttoll og avgifter med tilsvarende virkning

1. Ingen ny eksporttoll eller avgift med tilsvarende virkning skal innføres i handelen mellom EFTA-statene og Jordan.
2. EFTA-statene og Jordan skal på den dato denne avtale trer i kraft avskaffe all eksporttoll og alle avgifter med tilsvarende virkning, med unntak av det som er fastsatt i vedlegg IV.

Artikkel 9

Kvantitative import- og eksportrestriksjoner og tiltak med tilsvarende virkning

1. Ingen nye kvantitative import- eller eksportrestriksjoner eller tiltak med tilsvarende virkning skal innføres i handelen mellom EFTA-statene og Jordan.
2. EFTA-statene og Jordan skal på den dato denne avtale trer i kraft avskaffe kvantitative import- og eksportrestriksjoner og tiltak med tilsvarende virkning, med unntak av det som er fastsatt i vedlegg V.

Artikkel 10

Generelle unntak

Denne avtale skal ikke være til hinder for forbud mot eller restriksjoner på import, eksport eller varer i transitt som er begrunnet ut fra hensynet til offentlig moral, offentlig politikk eller offentlig sikkerhet, vern om menneskers og dyrs liv og helse, planteliv eller miljø, vern av nasjonale skatter av kunstnerisk, historisk eller arkeologisk verdi, beskyttelse av immaterielle rettigheter, reguleringer vedrørende gull eller sølv, eller bevaring av ikke fornybare naturressurser, dersom slike tiltak settes i verk sammen med restriksjoner på innenlandsk produksjon eller forbruk. Slike forbud eller restriksjoner skal imidlertid ikke brukes som et middel til vilkårlig forskjellsbehandling eller som kamuflert restriksjon i handelen mellom partene.

Artikkel 11

Statsmonopol

EFTA-statene og Jordan skal gradvis tilpasse alle statsmonopol som driver forretningsmessig virksomhet, med de unntak som er fastsatt i protokoll C og med forbehold for deres respektive nåværende eller framtidige forpliktelser i henhold til Generalavtalen om tolltariffer og handel 1994 (heretter kalt «GATT 1994»), og sørge for at det ved slutten av det femte året etter denne avtalens ikrafttredelse ikke forekommer forskjellsbehandling mellom EFTA-landenes og Jordans borgere med hensyn til vilkår for innkjøp og markedsføring av varer. Den blendede komite skal informeres om de tiltak som er truffet for å nå denne målsettingen.

Artikkel 12

Tekniske reguleringer

1. Partene skal samarbeide når det gjelder tekniske forskrifter, standarder og samsvarsvurderinger, og de skal gjennom egnede tiltak fremme internasjonale løsninger. Den blendede komite skal fastsette retningslinjer for gjennomføringen av dette nummer.
2. Partene er enige om straks å holde konsultasjoner innenfor rammen av Den blendede komite, dersom en av partene mener at en annen part har iverksatt tiltak som kan ventes å skape eller har skapt en teknisk handelshindring, som definert i WTO-avtalen om tekniske handelshindringer, for på den måten å finne en passende løsning.
3. Partenes forpliktelser med hensyn til å notisere utkast til tekniske forskrifter skal reguleres av bestemmelsene i WTO-avtalen om tekniske handelshindringer.

Artikkel 13

Handel med landbruksprodukter

1. Partene erklærer sin vilje til å fremme en harmonisk utvikling i handelen med landbruksprodukter, så langt deres landbrukspolitikk tillater det.
2. I samsvar med denne målsettingen har hver enkelt av EFTA-statene inngått en bilateral avtale med Jordan med bestemmelser om tiltak som skal tilrettelegge for handel med landbruksprodukter.
3. Partene skal anvende sine forskrifter når det gjelder veterinære og plante-sanitære spørsmål på en ikke-diskriminerende måte, og de skal ikke innføre nye tiltak som har den virkning at de er til urimelig hinder for handelen.

Artikkel 14

Intern beskatning og reguleringer

1. Partene forplikter seg til å anvende intern beskatning og andre avgifter og reguleringer i samsvar med artikkel III i GATT 1994 og andre relevante WTO-avtaler.
2. Eksportører kan ikke få refundert interne skatter som er større enn de skatter som direkte eller indirekte er pålagt produkter som eksporteres til en av avtalepartene.

Artikkel 15

Betaling og overføringer

1. Betaling i forbindelse med handel mellom en EFTA-stat og Jordan, og overføring av slik betaling til territoriet til den avtalepart der fordringshaver er bosatt, skal være fri for alle restriksjoner.
2. Partene skal avstå fra alle valutarestriksjoner eller administrative restriksjoner på innvilging, tilbakebetaling eller godkjenning av kortsiktige og mellomlangsiktige kreditter til dekning av handelstransaksjoner der en valutainnlending deltar.
3. Ingen begrensende tiltak skal gjelde for overføringer i forbindelse med investeringer, særlig for hjemføring av beløp som er investert eller reinvestert og enhver type inntekt som stammer fra slike investeringer.

Artikkel 16

Offentlige anskaffelser

1. Partene anser den effektive liberalisering av sine respektive markeder for offentlige anskaffelser, på grunnlag av ikke-diskriminering og gjensidighet, som en vesentlig målsetting med denne avtalen.
2. Med dette for øye skal partene, innenfor rammen av Den blandede komite, utarbeide regler med sikte på å virkeliggjøre denne liberaliseringen. Det skal tas behørig hensyn til den utvikling som skjer i regi av WTO.
3. De parter det er aktuelt for skal bestrebe seg på å tiltre WTO-avtalen om offentlige anskaffelser.

Artikkel 17

Beskyttelse av immaterielle rettigheter

1. Partene skal gi og sikre en tilstrekkelig, effektiv og ikke-diskriminerende beskyttelse av immaterielle rettigheter, og de skal iverksette tiltak for å håndheve slike rettigheter mot krenking av dem, forfalskning og piratvirksomhet, i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel, vedlegg VI til denne avtale og de internasjonale avtaler det der vises til.

2. Partene skal gi hverandres borgere minst like god behandling som den de gir sine egne borgere. Fritak fra denne forpliktelsen må være i samsvar med de materielle bestemmelsene i artikkel 3 i Avtalen om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (heretter kalt TRIPS-avtalen).
3. Partene skal gi hverandres borgere minst like god behandling som den de gir borgere fra noen annen stat. I samsvar med artikkel 4 bokstav d) i TRIPS-avtalen skal enhver fordel, begunstigelse, rettighet eller immunitet som er utledet av internasjonale avtaler som var i kraft før denne avtalen, og som er notifisert til de øvrige parter senest seks måneder etter denne avtalens ikrafttredelse, være unntatt fra denne forpliktelse, forutsatt at dette ikke utgjør en vilkårlig eller utilbørlig diskriminering av borgere fra de øvrige parter. Partene skal være fritatt for notifikasjonen dersom de allerede har sørget for slik notifikasjon til TRIPS-rådet. Fritak fra denne forpliktelsen må være i samsvar med de materielle bestemmelsene i TRIPS-avtalen, særlig artikkel 4 og 5.
4. Partene er enige om å gjennomgå bestemmelsene om immaterielle rettigheter i denne artikkel og i vedlegg VI på nytt, dersom en av partene anmoder om det, i den hensikt å forbedre vernet ytterligere og unngå eller rette opp handelsvridninger som skyldes den aktuelle graden av vern for immaterielle rettigheter.

Artikkel 18

Konkurranseregler vedrørende foretak

1. I den utstrekning det kan påvirke handelen mellom en EFTA-stat og Jordan, er følgende i strid med tilbørlig anvendelse av denne avtale:
 - a) alle avtaler mellom foretak, alle beslutninger tatt av sammenslutninger av foretak og alle former for samordnet praksis mellom foretak som har som formål eller som resultat å hindre, avgrense eller vri konkurransen,
 - b) at ett eller flere foretak misbruker en dominerende stilling på avtalepartenes territorium i sin helhet eller på en vesentlig del av det.
2. Bestemmelsene i nr. 1 skal også gjelde for virksomheten til offentlige foretak og foretak som partene gir særskilte rettigheter eller enerettigheter, i den grad anvendelsen av disse bestemmelsene ikke hindrer dem i å utføre de spesielle oppgaver som de etter loven eller i praksis er satt til å utføre.
3. Dersom en part innen fem år fra datoen for denne avtalens ikrafttredelse finner at en gitt praksis omtalt i nr. 1 og 2 volder, eller truer med å volde, alvorlig skade på vedkommende parts interesser eller betydelige skadevirkninger for dens hjemlige industri, kan vedkommende part iverksette egnede tiltak på de betingelser og i samsvar med de framgangsmåter som er fastsatt i artikkel 25.
4. Den blendede komite skal, under hensyntagen til den økonomiske situasjonen i Jordan, avgjøre om perioden som er omtalt i nr. 3 skal forlenges med ytterligere perioder på fem år.
5. En part som mener at en gitt praksis er uforenlig med bestemmelsene i nr. 1 og 2, kan, etter at perioden som er fastsatt i nr. 3 er utløpt, og med forbehold for nr. 4, iverksette egnede tiltak, på de betingelser og i samsvar med

de framgangsmåter som er fastsatt i artikkel 25.

Artikkel 19

Subsidier

1. Partenes rettigheter og forpliktelser når det gjelder subsidier og utjevningsavgifter skal reguleres av artikkel XVI i GATT 1994 og WTO-avtalen om subsidier og utjevningsavgifter, med mindre annet går fram av denne artikkel.
2. Partene skal sørge for åpenhet omkring subsidieringstiltak ved å utveksle sine årlige notifikasjoner til WTO, i samsvar med artikkel XVI nr. 1 i GATT 1994 og artikkel 25 i WTO-avtalen om subsidier og utjevningsavgifter.
3. Før en EFTA-stat eller Jordan, alt etter hvilken stat det gjelder, iverksetter en undersøkelse for å fastslå eksistensen, omfanget og effekten av en påstått subsidiering i Jordan eller i en EFTA-stat, slik artikkel 11 i Avtalen om subsidier og utjevningsavgifter beskriver, skal den parten som vurderer å iverksette en undersøkelse skriftlig underrette den part hvis varer er gjenstand for undersøkelsen, og gi rom for en konsultasjonsperiode på 45 dager fra underretningen ble mottatt, med sikte på å finne en løsning begge parter kan godta. Konsultasjonene skal finne sted i Den blandede komite, dersom en av partene ber om det, innen 20 dager etter at underretningen er mottatt.

Artikkel 20

Dumping

Dersom en EFTA-stat mener at det i handelen med Jordan foregår dumping, slik det er definert i artikkel VI i GATT 1994, eller Jordan mener at det foregår dumping i denne betydning i handelen med en EFTA-stat, kan den berørte part iverksette egnede tiltak mot denne praksisen, i samsvar med Avtalen om gjennomføring av artikkel VI i GATT 1994 og framgangsmåten som er fastlagt i artikkel 25.

Artikkel 21

Krisetiltak mot import av spesielle produkter

Dersom importen av et produkt øker i et slikt omfang og under slike forhold at det forårsaker eller truer med å forårsake:

- a) alvorlig skade for innenlandske produsenter av tilsvarende eller direkte konkurrerende produkter på hele eller deler av territoriet til en av partene, eller
- b) alvorlige forstyrrelser i en sektor av økonomien,

kan den berørte part iverksette egnede tiltak på de vilkår og i samsvar med den framgangsmåte som er fastsatt i artikkel 25.

Artikkel 22

Strukturell tilpasning

1. Ekstraordinære tiltak av begrenset varighet som avviker fra bestemmelsene i artikkel 4 kan iverksettes av Jordan i form av en økning eller gjennnføring av tollavgifter.
2. Slike tiltak skal bare gjelde nye næringer eller bestemte sektorer som er under omstrukturering eller som står overfor alvorlige vanskeligheter, særlig i tilfeller der disse vanskelighetene medfører store sosiale problemer.
3. Etter at disse tiltakene er iverksatt, skal den totale tollen som Jordan kan legge på produkter som har sin opprinnelse i EFTA-statene, ikke overstige 25 % ad valorem, og det skal opprettholdes en viss preferanse for varer med opprinnelse i EFTA-statene. Den samlede gjennomsnittlige importverdien på årsbasis av de produkter som omfattes av tiltakene skal ikke overstige 20 % av den samlede gjennomsnittlige importverdien på årsbasis av industriprodukter med opprinnelse i EFTA-statene de siste tre årene det foreligger statistikk for.
4. Disse tiltakene skal anvendes i en periode som ikke må overstige fem år, med mindre Den blandede komite godkjenner en lengre periode. De skal avvikles senest ved utløpet av den maksimale overgangsperioden på tolv år.
5. Det skal ikke iverksettes slike tiltak for et produkt, dersom det er gått mer enn fire år siden all toll og alle kvantitative restriksjoner og avgifter og tiltak med tilsvarende virkning med hensyn til vedkommende produkt, ble opphevet.
6. Jordan skal underrette Den blandede komite om alle ekstraordinære tiltak landet har til hensikt å iverksette, og det skal, dersom EFTA-statene ber om det, holdes konsultasjoner om disse tiltakene og om sektorene de gjelder, før de settes i verk. Når Jordan iverksetter slike tiltak, skal landet legge fram for Den blandede komite en tidsplan for når tollavgiftene innført i henhold til denne artikkel skal oppheves. Denne tidsplanen skal omfatte en utfasing av avgiftene med like store årlige reduksjoner, med start senest to år etter at avgiftene ble innført. Den blandede komite kan fastsette en annen tidsplan.
7. Som unntak fra nr. 5 i denne artikkel kan Den blandede komite i ekstraordinære tilfeller godkjenne at Jordan opprettholder tiltak som allerede er iverksatt i henhold til nr. 1, i en periode på maksimalt tre år ut over overgangsperioden på tolv år, for å ta hensyn til de vanskeligheter som kan oppstå når det skal etableres en ny næring og når bestemte sektorer skal gjennomgå en omstrukturering eller står overfor alvorlige problemer.

Artikkel 23

Videreeksport og alvorlig knapphet

Dersom etterlevelsen av bestemmelsene i artikkel 8 og 9 fører til:

- a) videreeksport til et tredjeland som den eksporterende part opprettholder kvantitative eksportrestriksjoner, eksporttoll eller tiltak eller avgifter med

- tilsvarende virkning overfor med hensyn til vedkommende produkt, eller
- b) alvorlig knapphet på et produkt som er av vesentlig betydning for den eksporterende part, eller risiko for at det oppstår slik knapphet,

og dersom de ovenfor omtalte situasjoner medfører, eller det er fare for at de medfører, store vanskeligheter for den eksporterende part, kan denne parten iverksette egnede tiltak, på de vilkår og i samsvar med de framgangsmåter som er fastsatt i artikkel 25. Tiltakene skal være ikke-diskriminerende, og de skal avvikles når forholdene ikke lenger rettferdiggjør at de opprettholdes.

Artikkel 24

Vanskeligheter med betalingsbalansen

1. Partene skal bestrebe seg på å unngå å pålegge restriktive tiltak av hensyn til betalingsbalansen.
2. Dersom en part har alvorlige vanskeligheter med betalingsbalansen, eller det er overhengende fare for at den vil få det, kan denne parten, i samsvar med vilkårene som er fastsatt i GATT 1994 og i Avtalen om betalingsbalanse-bestemmelsene i GATT 1994, innføre handelsbegrensende tiltak, som skal være av begrenset varighet og ikke-diskriminerende, og ikke være mer omfattende enn det som er nødvendig for å rette opp situasjonen på betalingsbalansen. Det skal fortrinnsvis benyttes prisbaserte tiltak, som skal lempes på gradvis etter hvert som handelsbalansen bedrer seg, og avvikles når forholdene ikke lenger gir grunn til å opprettholde dem. EFTA-staten eller Jordan, alt etter hvilken stat det gjelder, skal omgående, og fortrinnsvis før tiltakene blir satt i verk, underrette de andre partene og Den blandede komite, og legge fram en tidsplan for avvikling av tiltakene. Den blandede komite skal, dersom noen av de andre partene ber om det, undersøke behovet for å opprettholde de iverksatte tiltak.

Artikkel 25

Framgangsmåte ved iverksetting av beskyttelsestiltak

1. Før prosessen med å iverksette beskyttelsestiltak, slik den er fastlagt i de følgende numre, blir innledet, skal partene bestrebe seg på å løse uoverensstemmelser seg imellom ved hjelp av direkte konsultasjoner, og informere de andre partene om dette.
2. Med forbehold for nr. 6 skal en part som vurderer å innføre beskyttelsestiltak omgående underrette de andre partene og Den blandede komite om dette, og legge fram alle relevante opplysninger. Konsultasjoner mellom partene skal straks finne sted i Den blandede komite, med sikte på å finne en løsning som alle parter kan godta.
3.
 - a) Hva artikkel 18 angår, skal de berørte parter gi Den blandede komite all den bistand den måtte behøve for å undersøke saken og eventuelt avskaffe den praksis som det protesteres mot. Dersom den part det gjelder unnlater å bringe den påklagede praksis til opphør innen den frist som Den blandede komite fastsetter, eller Den blandede komite

- ikke lykkes med å komme til enighet etter å ha hatt konsultasjoner eller innen det er gått tretti dager etter at saken ble henvist til slike konsultasjoner, kan den berørte part sette i verk egnede tiltak for å håndtere de problemer som vedkommende praksis er opphav til.
- b) Hva artikkel 20 angår, skal den eksporterende part underrettes om dumpingsaken så snart den importerende parts myndigheter har satt i gang en undersøkelse. Dersom dumping, slik det er definert i artikkel VI i GATT 1994, ikke er brakt til opphør og det ikke er funnet noen annen tilfredsstillende løsning innen 30 dager etter at underretningen ble gitt, kan den importerende part iverksette egnede tiltak.
 - c) Hva artiklene 21 og 23 angår, skal Den blandede komite undersøke saken eller situasjonen, og den kan fatte de beslutninger som er nødvendig for å ordne opp i de vanskeligheter som den berørte part har varslet om. Dersom en slik beslutning ikke er tatt innen tretti dager etter at saken ble fremmet for Den blandede komite, kan den berørte part iverksette de nødvendige tiltak for å rette opp situasjonen.
 - d) Hva artikkel 32 angår, skal den berørte part legge fram for Den blandede komite alle relevante opplysninger som er nødvendig for en grundig gjennomgang av situasjonen, med sikte på å finne en løsning som alle parter kan godta. Dersom Den blandede komite ikke lykkes med å finne en slik løsning, eller det er gått 90 dager fra den dato underretning ble gitt, kan den berørte part iverksette egnede tiltak.
- 4. Partene og Den blandede komite skal omgående varsles om de iverksatte beskyttelsestiltak. Tiltakene skal i omfang og varighet begrenses til det som er absolutt nødvendig for å rette opp den situasjonen som var årsaken til at de ble iverksatt, og de skal ikke være mer omfattende enn den skade som er forårsaket av den aktuelle praksis eller det aktuelle problem. Det skal velges slike tiltak som har minst mulig forstyrrende virkning på denne avtalens funksjon. De tiltak som Jordan iverksetter mot en handling eller forsømmelse fra en EFTA-stats side, skal bare berøre handelen med denne staten. Tiltak mot en handling eller forsømmelse fra Jordans side kan bare iverksettes av den eller de EFTA-stater hvis handel er berørt av den nevnte handling eller forsømmelse.
 - 5. De iverksatte beskyttelsestiltak skal være gjenstand for regelmessige konsultasjoner i Den blandede komite, med det siktemål å lempe på dem, erstatte dem eller oppheve dem når forholdene ikke lenger rettferdiggjør at de opprettholdes.
 - 6. Dersom ekstraordinære omstendigheter som krever strakstiltak gjør det umulig å gjøre undersøkelser på forhånd, kan den berørte part i de tilfeller som er omtalt i artiklene 20, 21 og 23 straks iverksette de forebyggende og midlertidige tiltak som er absolutt nødvendig for å rette opp situasjonen. Det skal umiddelbart informeres om tiltakene, og det skal snarest mulig holdes konsultasjoner mellom partene i Den blandede komite.

Artikkel 26

Unntak av sikkerhetsgrunner

Ingen bestemmelse i denne avtale skal hindre en part i å iverksette tiltak som den anser som nødvendig:

- a) for å hindre spredning av opplysninger som er i strid med vedkommende parts grunnleggende sikkerhetsinteresser,
- b) for å beskytte sine grunnleggende sikkerhetsinteresser, eller for å oppfylle internasjonale forpliktelser eller gjennomføre nasjonal politikk:
 - i. som gjelder handel med våpen, ammunisjon og krigsutstyr, forutsatt at disse tiltakene ikke forverrer konkurransevilkårene med hensyn til varer som ikke er tiltenkt spesifikt militære formål, og handel med andre varer, materialer og tjenester som direkte eller indirekte skjer for å forsyne et militært anlegg, eller
 - ii. som angår ikke-spredning av biologiske og kjemiske våpen, kjernevåpen eller andre innretninger for kjernefysisk sprenging, eller
 - iii. som er vedtatt i krigstid eller i andre tilfeller av alvorlig internasjonal spenning.

Artikkel 27

Utviklingsklausul

1. Partene påtar seg å gjennomgå denne avtale på nytt, i lys av den videre utvikling i internasjonale økonomiske relasjoner, bl. a. innenfor rammen av WTO, og i den sammenheng å undersøke, i lys av alle relevante faktorer, muligheten for ytterligere å utvikle og utdype samarbeidet innenfor rammen av denne avtale, og utvide det til områder som ikke omfattes av avtalen. Partene kan pålegge Den blandede komite å undersøke denne muligheten, og å utarbeide anbefalinger til dem, der dette er aktuelt, særlig med sikte på å innlede forhandlinger.
2. Avtaler som er et resultat av prosedyren omtalt i nr. 1, skal ratifiseres eller godkjennes av partene i samsvar med deres egne prosedyrer.

Artikkel 28

Tjenester og investeringer

1. Partene erkjenner at visse områder, som for eksempel tjenester og investeringer, spiller en stadig viktigere rolle. I sine bestrebelser for gradvis å utvikle og utdype samarbeidet seg imellom, særlig i sammenheng med integrasjonen mellom Europa og landene rundt Middelhavet, vil de samarbeide med det siktemål å ytterligere fremme investeringsaktiviteten og oppnå en gradvis liberalisering og gjensidig åpning av markedene for handel med tjenester, under hensyntagen til det arbeid som pågår i regi av WTO.
2. EFTA-statene og Jordan vil gjennomgå utviklingen i tjenestesektorene med sikte på å vurdere liberaliseringstiltak mellom partene.

3. EFTA-statene og Jordan skal diskutere dette samarbeidet i Den blandede komite med sikte på å utvikle og utdype sitt samkvem innenfor rammen av denne avtale.

Artikkel 29

Den blandede komite

1. Gjennomføringen av denne avtale skal overvåkes og administreres av en blandet komite, som skal bestå av partenes representanter, og som på samme tid skal operere i henhold til erklæringen som ble undertegnet i Genève i juni 1997.
2. For at denne avtale skal kunne gjennomføres på behørig vis, skal partene utveksle informasjon og holde konsultasjoner innenfor Den blandede komite, dersom noen av partene ber om det. Den blandede komite skal løpende vurdere mulighetene for ytterligere fjerning av handelshindringer og for et utvidet samarbeid innenfor rammen av denne avtale.
3. Den blandede komite kan ta beslutninger i de saker denne avtale gir hjemmel for. I andre saker kan Den blandede komite framsette anbefalinger.

Artikkel 30

Den blandede komites forretningsorden

1. For at denne avtale skal kunne gjennomføres på behørig vis, skal Den blandede komite møtes når det er behov for det, men vanligvis en gang i året. Hver part kan be om at det blir holdt et møte.
2. Den blandede komite skal handle etter felles overenskomst.
3. Dersom en parts representant i Den blandede komite har godtatt et vedtak med forbehold om oppfyllelse av konstitusjonelle krav, skal vedtaket, dersom det ikke er fastsatt noen senere dato i det, tre i kraft den dagen det blir underrettet om at forbeholdet er opphevet.
4. Den blandede komite skal for denne avtalens formål vedta sin egen forretningsorden, som blant annet skal inneholde bestemmelser om innkalling til møter og utpeking av formann, samt om formannens embetstid.
5. Den blandede komite kan vedta å opprette de underkomiteer og arbeidsgrupper som den anser som nødvendig til bistand for komiteen i gjennomføringen av dens oppgaver.

Artikkel 31

Tvisteløsning

1. Partene skal hele tiden bestrebe seg på å komme til enighet om tolkningen og anvendelsen av denne avtale, og de skal gjennom samarbeid og konsultasjoner gjøre alt de kan for å komme fram til gjensidig tilfredsstillende løsninger på alle spørsmål som kan ha innvirkning på hvordan avtalen fungerer.
2. Enhver part kan skriftlig be om konsultasjoner med enhver annen part hva

angår ethvert eksisterende eller foreslått tiltak og enhver annen sak som den anser kan påvirke denne avtalens virkemåte. Den parten som ber om konsultasjoner skal samtidig gi de andre partene skriftlig underretning om dette og legge fram alle relevante opplysninger.

3. Konsultasjonene skal finne sted i Den blandede komite, dersom noen av partene ber om dette, innen 20 dager etter at underretningen omtalt i nr. 2 er mottatt, i den hensikt å finne en løsning som alle kan godta.
4. Tvister mellom partene om fortolkningen av partenes rettigheter og forpliktelser, som ikke er løst gjennom direkte konsultasjoner eller i Den blandede komite innen 90 dager fra den dato anmodningen om konsultasjoner ble mottatt, kan sendes til voldgift av en eller flere av partene i tvisten gjennom en skriftlig underretning til den parten det framføres klage mot. En kopi av denne underretningen skal sendes til samtlige parter.
5. Voldgiftsdomstolens opprettelse og virkemåte reguleres av vedlegg VII.
6. Voldgiftsdomstolen skal løse tvisten i samsvar med bestemmelsene i denne avtale, fortolket og anvendt i samsvar med de vanlige fortolkningssregler i folkeretten.
7. Voldgiftsdomstolens kjennelse skal være endelig, og den skal være bindende for partene i tvisten.

Artikkel 32

Oppfyllelse av forpliktelser

1. Partene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at målene med denne avtale blir nådd, og at deres forpliktelser i henhold til avtalen blir oppfylt.
2. Dersom en EFTA-stat mener at Jordan har unnlatt å oppfylle en forpliktelse i henhold til denne avtale, eller Jordan mener at en EFTA-stat har gjort seg skyldig i det samme, kan den berørte part iverksette egnede tiltak på de betingelser og i samsvar med de framgangsmåter som er fastsatt i artikkel 25.

Artikkel 33

Vedlegg og protokoller

Vedleggene og protokollene til denne avtale er en integrert del av avtalen. Den blandede komite kan beslutte å endre vedleggene og protokollene.

Artikkel 34

Handelsforbindelser og økonomiske forbindelser som reguleres av denne avtale

Denne avtale gjelder for handelsforbindelser og økonomiske forbindelser mellom de enkelte EFTA-statene på den ene side og Jordan på den annen, men ikke for handelsforbindelser mellom de enkelte EFTA-statene, med mindre noe annet er bestemt i denne avtale.

Artikkel 35

Territoriell anvendelse

Denne avtale skal gjelde på partenes territorier, med unntak av det som er bestemt i protokoll D.

Artikkel 36

Tollunioner, frihandelsområder, grensehandel og andre preferanseavtaler

Denne avtale skal ikke hindre opprettholdelse eller opprettelse av tollunioner, frihandelsområder, grensehandelsordninger eller andre preferanseavtaler, i den utstrekning disse ikke virker negativt inn på handelsregimet som er fastsatt i denne avtale.

Artikkel 37

Endringer

1. Andre endringer i denne avtale enn de som er omtalt i artikkel 33, skal, etter at de er blitt godkjent av Den blandede komite, legges fram for partene for ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning.
2. Dersom det ikke er avtalt noe annet mellom partene, skal endringer tre i kraft første dag i den tredje måneden etter at det siste ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentet er deponert.
3. Både teksten til endringene og godkjenningsdokumentene skal deponeres hos depositaren.

Artikkel 38

Tiltredelse

1. Enhver stat som er medlem av Det europeiske frihandelsforbund kan tiltre denne avtale, forutsatt at Den blandede komite vedtar å godkjenne tiltredelsen, som skal forhandles fram mellom den tiltredende stat og de aktuelle avtalepartene, og som skal gjelde på de vilkår og betingelser som det nevnte vedtak måtte fastsette. Tiltredelsesdokumentet skal deponeres hos depositaren.
2. For en stat som tiltrer denne avtale, skal avtalen tre i kraft første dag i den tredje måneden etter at vedkommende stat har deponert sitt tiltredelsesdokument.

Artikkel 39

Oppsigelse og opphør

1. En avtalepart kan si opp denne avtale ved hjelp av en skriftlig underretning til depositaren. Oppsigelsen skal tre i kraft seks måneder etter den dato da underretningen ble mottatt av depositaren.
2. Dersom Jordan sier opp denne avtale, skal avtalen opphøre ved utløpet av oppsigelsesperioden, og dersom alle EFTA-statene sier opp avtalen, skal den opphøre ved utløpet av den siste oppsigelsesperioden.
3. Enhver EFTA-stat som trer ut av Konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund skal, som en naturlig følge av dette, opphøre å være part i denne avtale fra samme dag som uttredelsen trer i kraft.

Artikkel 40

Ikrafttredelse

1. Denne avtale skal tre i kraft 1. januar 2002 for de signatarpartene som på det tidspunkt har deponert sine ratifikasjons- eller godkjenningssdokumenter hos depositaren, forutsatt at Jordan har deponert sitt ratifikasjons- eller godkjenningssdokument.
2. For en signatarpart som deponerer sitt ratifikasjons- eller godkjenningssdokument etter 1. januar 2002, skal avtalen tre i kraft første dag i den tredje måneden etter at dokumentet er deponert, forutsatt at avtalen for Jordans vedkommende trer i kraft senest samme dato.
3. Enhver signatarpart kan allerede ved undertegnelsen erklære at den vil anvende denne avtale på midlertidig basis i en innledende fase, dersom avtalen for denne signatarparts vedkommende ikke kan tre i kraft fra 1. januar 2002. For en EFTA-stat er midlertidig anvendelse bare mulig dersom avtalen for Jordans vedkommende er trådt i kraft, eller dersom Jordan anvender avtalen midlertidig.

Artikkel 41

Depositar

Den norske regjering skal fungere som depositar.

TIL BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtale.

Utfærdiget i Vaduz 21. juni 2001 i en originalutgave på engelsk, som skal deponeres hos den norske regjering. Depositaren skal sende attesterte kopier til alle signatarstatene og til stater som tiltrer avtalen.

Agreement between the EFTA-States and the Hashemite Kingdom of Jordan

Preamble

The Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Swiss Confederation (hereinafter called the EFTA States), on the one part,

and

the Hashemite Kingdom of Jordan (hereinafter called Jordan), on the other, hereinafter referred to collectively as the Parties:

Considering the importance of the links existing between the EFTA States and Jordan, in particular the Declaration on Co-operation signed in Geneva in June 1997, and recognising the common wish to strengthen these links, thus establishing close and lasting relations,

Reaffirming their commitment to the principles of the United Nations Charter, in particular pluralistic democracy based on the rule of law and political and economic freedoms and observance of human rights, including rights of persons belonging to minorities,

Recalling their intention to participate actively in the process of economic integration in the Euro-Mediterranean region,

Conscious of the need to associate their efforts to strengthen political stability and economic development in the region through the encouragement of bilateral and regional co-operation,

Firmly convinced that this Agreement will contribute to the creation and strengthening of an enlarged and harmonious free trade area between European and Mediterranean countries, thus constituting an important contribution to Euro-Mediterranean integration,

Considering the political and economic developments, which have taken place in Europe and in the Middle East in the past years, in particular the Middle East peace process,

Considering disparities in economic development between Jordan and the EFTA States,

Desiring to create favourable conditions for the development and diversification of trade between them and for the promotion of commercial and economic co-operation in areas of common interest on the basis of equality, mutual benefit, non-discrimination and international law,

Considering the commitment of the EFTA States and Jordan to free trade, building on their respective rights and obligations under the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, (hereinafter referred to as «the WTO»), and under other multilateral, regional and bilateral instruments of co-operation,

Determined to implement this Agreement with the objective to preserve and protect the environment and to ensure an optimal use of natural resources in accordance with the principle of sustainable development,

Also convinced that this Agreement will by establishing the conditions for the progressive liberalisation of trade in goods and eventual liberalisation of trade in services, encourage economic, trade and investment relations between them,

HAVE DECIDED, in pursuit of the above, to conclude the following Agreement (hereinafter called “this Agreement”):

Article 1

Objectives

1. The EFTA States and Jordan shall establish a free trade area in accordance with the provisions of the present Agreement.
2. The objectives of this Agreement, which is based on trade relations between market economies and on the respect of democratic principles and human rights, are:
 - a) to promote, through the expansion of reciprocal trade, the harmonious development of the economic relations between the EFTA States and Jordan and thus to foster in the EFTA States and in Jordan the advance of economic activity, the improvement of living and employment conditions, and increased productivity and financial stability;
 - b) to provide fair conditions of competition for trade between the Parties;
 - c) to contribute in this way, by the removal of barriers to trade, to Euro-Mediterranean economic integration and to the harmonious development and expansion of world trade;
 - d) to foster the development of balanced economic relations between the parties through co-operation.

Article 2

Scope

This Agreement shall apply:

- a) to products falling within Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (HS), excluding the products listed in Annex I;
- b) to products specified in Protocol A, with due regard to the arrangements provided for in that Protocol;
- c) to fish and other marine products as provided for in Annex II;

originating in an EFTA State or Jordan.

Article 3

Economic co-operation and technical and financial assistance

1. The Parties declare their readiness to foster economic co-operation, in accordance with national policy objectives, noting that particular attention should be given to sectors facing difficulties in Jordan's process of structural adjustment to the liberalisation of its economy.
2. In order to facilitate the implementation of this Agreement the Parties shall agree upon appropriate modalities for technical and financial assistance and co-operation of their respective authorities in particular in the

field of intellectual property, customs matters, technical regulations and other fields, where the necessity arises. To this end, they shall co-ordinate efforts with relevant international organisations.

Article 4

Rules of origin and co-operation in customs administration

1. Protocol B lays down the rules of origin and methods of administrative co-operation.
2. The Parties shall take appropriate measures, including reviews by the Joint Committee and arrangements for administrative co-operation, to ensure that the provisions of Articles 5, 7, 8, 9, 14 and 23 of this Agreement and Protocol B are effectively and harmoniously applied, and to reduce, as far as possible, the formalities imposed in trade, and to achieve mutually satisfactory solutions to any difficulties arising from the operation of those provisions.
3. On the basis of the reviews referred to in paragraph 2, the Parties shall decide on the appropriate measures to be taken.

Article 5

Customs duties on imports and charges having equivalent effect

1. No new customs duty on imports or charges having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Jordan.
2. The Parties shall abolish on the date of entry into force of this Agreement all customs duties on imports and any charges having equivalent effect on products originating in an EFTA State or Jordan, except as provided for in Annex III.

Article 6

Basic duties

1. For each product the basic duty to which the successive reductions set out in this Agreement are to be applied, shall be the most-favoured-nation rate of duty applied on 2 April 2000.
2. If, before, by or after entry into force of this Agreement, any tariff reduction is applied on an *erga omnes* basis, in particular reductions in accordance with the commitments resulting from the Uruguay Round and from the accession of Jordan to the WTO, such reduced duties shall replace the basic duties referred to in paragraph 1 as from the date when such reductions are applied, or from the date of entry into force of this Agreement if this is later.
3. The reduced duties calculated in accordance with Annex III shall be applied rounded to the first decimal place or, in case of specific duties, to the second decimal place.

Article 7

Customs duties of a fiscal nature

The provisions of Article 5 shall also apply to customs duties of a fiscal nature.

Article 8

Customs duties on exports and charges having equivalent effect

1. No new customs duty on exports or charges having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Jordan.
2. The EFTA States and Jordan shall abolish on the date of entry into force of this Agreement all customs duties on exports and any charges having equivalent effect, except as provided for in Annex IV.

Article 9

Quantitative restrictions on imports or exports and measures having equivalent effect

1. No new quantitative restrictions on imports or exports and measures having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Jordan.
2. The EFTA States and Jordan shall abolish on the date of entry into force of this Agreement quantitative restrictions on imports or exports and measures having equivalent effect, except as provided for in Annex V.

Article 10

General exceptions

This Agreement shall not preclude prohibitions or restrictions on imports, exports or goods in transit justified on grounds of public morality, public policy or public security; the protection of health and life of humans, animals or plants and the environment; the protection of national treasures possessing artistic, historic or archaeological value; the protection of intellectual property; rules relating to gold or silver; or the conservation of exhaustible natural resources, if such measures are made effective in conjunction with restrictions on domestic production or consumption. Such prohibitions or restrictions shall not, however, constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between the Parties.

Article 11

State monopolies

The EFTA States and Jordan shall progressively adjust, with the exceptions laid down in Protocol C, without prejudice to their commitments respectively taken or to be taken under the General Agreement on Tariffs and Trade 1994 (hereinafter “the GATT 1994”), any state monopolies of a commercial character, so as to ensure that, by the end of the fifth year following the entry into force of this Agreement, no discrimination regarding the conditions under which goods are procured and marketed exists between nationals of the EFTA States and Jordan. The Joint Committee will be informed about the measures adopted to implement this objective.

Article 12

Technical regulations

1. The Parties shall co-operate in the field of technical regulations, standards and conformity assessment; and through appropriate measures promote international solutions. The Joint Committee shall establish guidelines for the implementation of this paragraph.
2. The Parties agree to hold immediate consultations in the framework of the Joint Committee in case a Party considers that another Party has taken measures which are likely to create, or have created, a technical obstacle to trade as defined in the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade, in order to find an appropriate solution.
3. The Parties' obligations to notify technical regulations shall be governed by the provisions of the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade.

Article 13

Trade in agricultural products

1. The Parties declare their readiness to foster, in so far as their agricultural policies allow, harmonious development of trade in agricultural products.
2. In pursuance of this objective each individual EFTA State and Jordan concluded a bilateral arrangement providing for measures to facilitate trade in agricultural products.
3. The Parties shall apply their regulations in sanitary and phytosanitary matters in a non-discriminatory fashion and shall not introduce any new measures that have the effect of unduly obstructing trade.

Article 14

Internal taxation and regulations

1. The Parties commit themselves to apply any internal taxes and other

charges and regulations in accordance with Article III of the GATT 1994 and other relevant WTO Agreements.

2. Exporters may not benefit from repayment of internal taxation in excess of the amount of direct or indirect taxation imposed on products exported to the territory of one of the Parties.

Article 15

Payments and Transfers

1. Payments relating to trade between an EFTA State and Jordan and the transfer of such payments to the territory of the Party where the creditor resides, shall be free from any restrictions.
2. The Parties shall refrain from any currency exchange or administrative restrictions on the grant, repayment or acceptance of short and medium-term credits covering commercial transactions in which a resident participates.
3. No restrictive measures shall apply to transfers related to investments and in particular to the repatriation of amounts invested or reinvested and of any kind of revenues stemming therefrom.

Article 16

Public procurement

1. The Parties consider the effective liberalisation of their respective public procurement markets on the basis of non-discrimination and reciprocity, as an integral objective of this Agreement.
2. To this effect, the Parties shall elaborate rules within the framework of the Joint Committee with a view to ensuring such liberalisation. Due account shall be given to developments under the auspices of the WTO.
3. The Parties concerned shall endeavour to accede to the WTO Agreement on Government Procurement.

Article 17

Protection of intellectual property

1. The Parties shall grant and ensure adequate, effective and non-discriminatory protection of intellectual property rights, and provide for measures for the enforcement of such rights against infringement thereof, counterfeiting and piracy, in accordance with the provisions of this Article, Annex VI to this Agreement and the international agreements referred to therein.
2. The Parties shall accord to each others' nationals treatment no less favourable than that they accord to their own nationals. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of Article 3 of the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (hereinafter "the TRIPS Agreement").
3. The Parties shall grant to each others' nationals treatment no less favour-

able than that accorded to nationals of any other State. In accordance with Article 4, paragraph (d) of the TRIPS Agreement, any advantage, favour, privilege or immunity deriving from international agreements in force before this Agreement and notified to the other Parties at the latest six months after the entry into force of this Agreement, shall be exempted from this obligation, provided that it does not constitute an arbitrary or unjustifiable discrimination of nationals of the other Parties. The Parties shall be exempted from the notification if they have already made such notification to the TRIPS Council. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of the TRIPS Agreement, in particular Articles 4 and 5 thereof.

4. The Parties agree, upon request of any Party, to review the provisions on the protection of intellectual property rights contained in the present Article and in Annex VI, with a view to further improve levels of protection and to avoid or remedy trade distortions caused by actual levels of protection of intellectual property rights.

Article 18

Rules of competition concerning undertakings

1. The following are incompatible with the proper functioning of this Agreement in so far as they may affect trade between an EFTA State and Jordan:
 - a) all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices between undertakings which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition;
 - b) abuse by one or more undertakings of a dominant position in the territories of the Parties as a whole or in a substantial part thereof.
2. The provisions of paragraph 1 shall also apply to the activities of public undertakings, and undertakings for which the Parties grant special or exclusive rights, in so far as the application of these provisions does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular tasks assigned to them.
3. If a Party, within five years after the date of entry into force of this Agreement, considers that a given practice referred to in paragraphs 1 and 2 causes, or threatens to cause, serious prejudice to its interest or material injury to its domestic industry, it may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25.
4. The Joint Committee shall, taking into account the economic situation of Jordan, decide whether the period referred to in paragraph 3 should be extended for further periods of five years.
5. Without prejudice to paragraph 4, following the expiry of the period set out in paragraph 3, a Party that considers that a given practice is incompatible with the provisions of paragraphs 1 and 2 may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25.

Article 19

Subsidies

1. The rights and obligations of the Parties' relating to subsidies and countervailing measures shall be governed by Article XVI of the GATT 1994 and the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, except as otherwise provided in this Article.
2. The Parties shall ensure transparency of subsidy measures by exchanging their annual notifications to the WTO pursuant to Article XVI:1 of the GATT 1994 and Article 25 of the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures.
3. Before an EFTA State or Jordan, as the case may be, initiates an investigation to determine the existence, degree and effect of any alleged subsidy in Jordan, or in an EFTA State, as provided for in Article 11 of the Agreement on subsidies and countervailing measures, the Party considering initiating an investigation shall notify in writing the Party whose goods are subject to investigation and allow for a 45 day period of consultations from the receipt of notification with a view to finding a mutually acceptable solution. The consultations shall take place in the Joint Committee, if any Party so requests, within 20 days from the receipt of the notification.

Article 20

Dumping

If an EFTA State finds that dumping within the meaning of Article VI of the GATT 1994 is taking place in trade with Jordan, or if Jordan finds that dumping within this meaning is taking place in trade with an EFTA State, the Party concerned may take appropriate measures against this practice in accordance with the Agreement on Implementation of Article VI of the GATT 1994 and with the procedure laid down in Article 25.

Article 21

Emergency action on imports of particular products

Where any product is being imported in such increased quantities and under such conditions as to cause, or threaten to cause:

- a) serious injury to domestic producers of like or directly competitive products in all or part of the territory of one of the Parties, or
- b) serious disturbances in any sector of the economy,

the Party concerned may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedure laid down in Article 25.

Article 22

Structural adjustment

1. Exceptional measures of limited duration which derogate from the provisions of Article 4 may be taken by Jordan in the form of an increase or reintroduction of customs duties.
2. These measures may only concern infant industries, or certain sectors undergoing restructuring or facing serious difficulties, particularly where these difficulties produce major social problems.
3. After the introduction of these measures, the total ad valorem customs duties applicable in Jordan to products originating in the EFTA States may not exceed 25% and shall maintain an element of preference for products originating in the EFTA States. The total yearly average value of imports of the products which are subject to these measures may not exceed 20% of the total yearly average value of imports of industrial products originating in the EFTA States during the last three years for which statistics are available.
4. These measures shall be applied for a period not exceeding five years unless a longer duration is authorized by the Joint Committee. They shall cease to apply at the latest on the expiry of the maximum transitional period of twelve years.
5. No such measures may be introduced in respect of a product if more than four years have elapsed since the elimination of all duties and quantitative restrictions or charges or measures having equivalent effect concerning that product.
6. Jordan shall inform the Joint Committee of any exceptional measures it intends to take and, at the request of the EFTA States, consultations shall be held on such measures and the sectors to which they apply before they are implemented. When taking such measures Jordan shall provide the Joint Committee with a timetable for the elimination of the customs duties introduced under this Article. This timetable shall provide for a phasing out of these duties in equal annual instalments starting at the latest two years after their introduction. The Joint Committee may decide on a different timetable.
7. By way of derogation from paragraph 5 of this Article, the Joint Committee may exceptionally, in order to take account of the difficulties involved in setting up a new industry and when certain sectors are undergoing restructuring or facing serious difficulties, authorize Jordan to maintain the measures already taken pursuant to paragraph 1 for a maximum period of three years beyond the twelve-year transitional period.

Article 23

Re-export and serious shortage

Where compliance with the provisions of Articles 8 and 9 leads to:

- a) re-export to a third country against which the exporting Party maintains, for the product concerned, quantitative export restrictions, export duties or measures or charges having equivalent effect; or

- b) a serious shortage, or threat thereof, of a product essential to the exporting Party;

and where the situations referred to above give rise or are likely to give rise to major difficulties for the exporting Party, that Party may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25. The measures shall be non-discriminatory and be eliminated when conditions no longer justify their maintenance.

Article 24

Balance of payments difficulties

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictive measures for balance of payments purposes.
2. A Party in serious balance of payments difficulties, or under imminent threat thereof, may, in accordance with the conditions established under the GATT 1994 and the Understanding on the Balance-of-Payments Provisions of the GATT 1994, adopt trade restrictive measures, which shall be of limited duration and non-discriminatory, and may not go beyond what is necessary to remedy the balance of payments situation. Preference shall be given to price-based measures which shall be progressively relaxed as balance of payments conditions improve and eliminated when conditions no longer justify their maintenance. The EFTA State or Jordan, as the case may be, shall inform the other Parties and the Joint Committee forthwith, if possible, prior to their introduction and shall provide a time schedule for their removal. The Joint Committee shall, upon the request of any other Party, examine the need for maintaining the measures taken.

Article 25

Procedure for the application of safeguard measures

1. Before initiating the procedure for the application of safeguard measures set out in the following paragraphs, the Parties shall endeavour to solve any differences between them through direct consultations, and inform the other Parties thereof.
2. Without prejudice to paragraph 6, a Party which considers resorting to safeguard measures shall promptly notify the other Parties and the Joint Committee thereof and supply all relevant information. Consultations between the Parties shall take place without delay in the Joint Committee with a view to finding a commonly acceptable solution.
3.
 - a) As regards Articles 18 the Parties concerned shall give to the Joint Committee all the assistance required in order to examine the case and, where appropriate, eliminate the practice objected to. If the Party in question fails to put an end to the practice objected to within the period fixed by the Joint Committee or if the Joint Committee fails to reach an agreement after consultations, or after thirty days following referral for such consultations, the Party concerned may adopt the

- appropriate measures to deal with the difficulties resulting from the practice in question.
- b) As regards Article 20, the exporting Party shall be informed of the dumping case as soon as the authorities of the importing Party have initiated an investigation. Where no end has been put to the dumping within the meaning of Article VI of the GATT 1994 or no other satisfactory solution has been reached within 30 days of the notification being made, the importing Party may adopt appropriate measures.
 - c) As regards Article 21 and 23, the Joint Committee shall examine the case or the situation and may take any decision needed to put an end to the difficulties notified by the Party concerned. In the absence of such a decision within thirty days of the matter being referred to the Joint Committee, the Party concerned may adopt the measures necessary in order to remedy the situation.
 - d) As regards Article 32, the Party concerned shall supply the Joint Committee with all relevant information required for a thorough examination of the situation with a view to seeking a commonly acceptable solution. If the Joint Committee fails to reach such a solution or if a period of ninety days has elapsed from the date of notification, the Party concerned may take appropriate measures.
4. The safeguard measures taken shall be notified immediately to the Parties and to the Joint Committee. They shall be restricted with regard to their extent and to their duration to what is strictly necessary in order to rectify the situation giving rise to their application and shall not be in excess of the injury caused by the practice or the difficulty in question. Priority shall be given to such measures that will least disturb the functioning of this Agreement. The measures taken by Jordan against an action or an omission of an EFTA State may only affect the trade with that State. The measures taken against an action or omission of Jordan may only be taken by that or those EFTA States the trade of which is affected by the said action or omission.
5. The safeguard measures taken shall be the object of regular consultations within the Joint Committee with a view to their relaxation, substitution or abolition, when conditions no longer justify their maintenance.
6. Where exceptional circumstances requiring immediate action make prior examination impossible, the Party concerned may, in the cases of Articles 20, 21 and 23 apply forthwith the precautionary and provisional measures strictly necessary to remedy the situation. The measures shall be notified without delay and consultations between the Parties shall take place as soon as possible within the Joint Committee.

Article 26

Security exceptions

Nothing in this Agreement shall prevent a Party from taking any measures which it considers necessary:

- a) to prevent the disclosure of information contrary to its essential security interests;

- b) for the protection of its essential security interests or for the implementation of international obligations or national policies
 - i. relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war, provided that such measures do not impair the conditions of competition in respect of products not intended for specifically military purposes, and to such traffic in other goods, materials and services as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment; or
 - ii. relating to the non-proliferation of biological and chemical weapons, nuclear weapons or other nuclear explosive devices; or
 - iii. taken in time of war or other serious international tension.

Article 27

Evolutionary clause

1. The Parties undertake to review the present Agreement in light of further developments in international economic relations, i.a. in the framework of the WTO and to examine in this context, and in the light of any relevant factor, the possibility of further developing and deepening the co-operation under this Agreement and to extend it to areas not covered therein. The Parties may instruct the Joint Committee to examine this possibility and, where appropriate, to make recommendations to them, particularly with a view to opening up negotiations.
2. Agreements resulting from the procedure referred to in paragraph 1 will be subject to ratification or approval by the Parties in accordance with their own procedures.

Article 28

Services and Investments

1. The Parties recognise the growing importance of certain areas, such as services and investments. In their efforts to gradually develop and broaden their co-operation, in particular in the context of Euro-Mediterranean integration, they will co-operate with the aim of further promoting investments and achieving a gradual liberalization and mutual opening of markets for trade in services, taking into account on-going work under the auspices of the WTO.
2. The EFTA States and Jordan shall review developments in the services sectors with a view to considering liberalisation measures between the parties.
3. The EFTA States and Jordan will discuss this co-operation in the Joint Committee with the aim of developing and deepening their relations under this Agreement.

Article 29

The Joint Committee

1. The implementation of this Agreement shall be supervised and administered by a Joint Committee, consisting of the representatives of the Parties, which shall simultaneously act under the Declaration signed in Geneva in June 1997.
2. For the purpose of the proper implementation of this Agreement, the Parties shall exchange information and, at the request of any Party, shall hold consultations within the Joint Committee. The Joint Committee shall keep under review the possibility of further removal of the obstacles to trade and further cooperation under this Agreement.
3. The Joint Committee may take decisions in the cases provided for in this Agreement. On other matters the Joint Committee may make recommendations.

Article 30

Procedures of the Joint Committee

1. For the proper implementation of this Agreement the Joint Committee shall meet whenever necessary but normally once a year. Each Party may request that a meeting be held.
2. The Joint Committee shall act by common agreement.
3. If a representative in the Joint Committee of a Party has accepted a decision subject to the fulfilment of constitutional requirements, the decision shall enter into force, if no later date is contained therein, on the date the lifting of the reservation is notified.
4. For the purpose of this Agreement the Joint Committee shall adopt its rules of procedure which shall, inter alia, contain provisions for convening meetings and for the designation of the Chairman and his/her term of office.
5. The Joint Committee may decide to set up such sub-committees and working parties as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks.

Article 31

Dispute Settlement Procedure

1. The Parties shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this Agreement, and shall make every attempt through cooperation and consultations to arrive at a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect its operation.
2. Any Party may request in writing consultations with any other Party regarding any actual or proposed measure or any other matter that it considers might affect the operation of this Agreement. The Party requesting consultations shall at the same time notify the other Parties in writing thereof and supply all relevant information.

3. The consultations shall take place in the Joint Committee if any of the Parties so request within 20 days from the receipt of the notification referred to in paragraph 2, with a view to find a commonly acceptable solution.
4. Disputes between the Parties, relating to the interpretation of rights and obligations of the Parties, which have not been settled through direct consultations or in the Joint Committee within 90 days, from the date of the receipt of the request for consultations, may be referred to arbitration by one or more Parties to the dispute by means of a written notification addressed to the Party complained against. A copy of this notification shall be communicated to all Parties.
5. The constitution and functioning of the arbitral tribunal is governed by Annex VII.
6. The arbitral tribunal shall settle the dispute in accordance with the provisions of this Agreement, interpreted and applied in accordance with the customary rules of interpretation of public international law.
7. The award of the arbitral tribunal shall be final and binding upon the Parties to the dispute.

Article 32

Fulfilment of obligations

1. The Parties shall take all necessary measures to ensure the achievement of the objectives of this Agreement and the fulfilment of their obligations under this Agreement.
2. If an EFTA State considers that Jordan has, or if Jordan considers that an EFTA State has failed to fulfil an obligation under this Agreement, the Party concerned may take the appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25.

Article 33

Annexes and Protocols

The Annexes and the Protocols to this Agreement are an integral part of it. The Joint Committee may decide to amend the Annexes and Protocols.

Article 34

Trade and economic relations governed by this Agreement

This Agreement applies to trade and economic relations between, on the one side, the individual EFTA States and, on the other side, Jordan, but not to the trade relations between individual EFTA States, except if otherwise provided for in this Agreement.

Article 35

Territorial application

This Agreement shall apply to the territories of the Parties except as provided for in Protocol D.

Article 36

Customs unions, free trade areas, frontier trade and other preferential agreements

This Agreement shall not prevent the maintenance or establishment of customs unions, free trade areas, arrangements for frontier trade and other preferential agreements to the extent that these do not negatively affect the trade regime provided for by this Agreement.

Article 37

Amendments

1. Amendments to this Agreement other than those referred to in Article 33 shall, after approval by the Joint Committee, be submitted to the Parties for acceptance, ratification or approval.
2. Unless otherwise agreed by the Parties, amendments shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval.
3. The text of the amendments as well as the instruments of acceptance shall be deposited with the Depositary.

Article 38

Accession

1. Any State, Member of the European Free Trade Association, may accede to this Agreement, provided that the Joint Committee decides to approve its accession, to be negotiated between the acceding State and the Parties concerned, on such terms and conditions as may be set out in that decision. The instrument of accession shall be deposited with the Depositary.
2. In relation to an acceding State, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument of accession.

Article 39

Withdrawal and expiration

1. Each Party may withdraw therefrom by means of a written notification to the Depositary. The withdrawal shall take effect six months after the date on which the notification is received by the Depositary.
2. If Jordan withdraws, this Agreement shall expire at the end of the notice period, and if all EFTA States withdraw it shall expire at the end of the latest notice period.
3. Any EFTA Member State which withdraws from the Convention establishing the European Free Trade Association shall ipso facto on the same day as the withdrawal takes effect cease to be a Party to this Agreement.

Article 40

Entry into force

1. This Agreement shall enter into force on 1 January 2002 in relation to those Signatories which by then have deposited their instruments of ratification or acceptance with the Depositary, provided that Jordan has deposited its instrument of ratification or acceptance.
2. In relation to a Signatory depositing its instrument of ratification or acceptance after 1 January 2002, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument, provided that in relation to Jordan this Agreement enters into force at the latest on the same date.
3. Any Signatory may already at the time of signature declare that, during an initial phase, it shall apply this Agreement provisionally, if this Agreement cannot enter into force in relation to that Signatory by 1 January 2002. For an EFTA State provisional application is only possible provided that in relation to Jordan this Agreement has entered into force, or that Jordan is applying this Agreement provisionally.

Article 41

Depositary

The Government of Norway shall act as Depositary.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto, have signed the present Agreement.

Done at Vaduz, this 21st of June 2001, in a single authentic copy in the English language which shall be deposited with the Government of Norway. The Depositary shall transmit certified copies to all Signatory States, and States acceding to this Agreement.

Vedlegg 2**Tilleggsprotokoll til avtalen mellom EFTA-statene
og Det hasjimitiske kongeriket Jordan**

vedrørende artikkel 3

Økonomisk samarbeid og faglig bistand

1. Det er partenes forståelse at Norge og Sveits hovedsakelig vil gjennomføre samarbeidet omtalt i artikkel 3 innenfor rammen av sin bilaterale utviklingspolitikk, mens Island og Liechtenstein vil bidra til dette samarbeidet innenfor rammen av EFTAs program for faglig bistand.

vedrørende artikkel 17

Beskyttelse av immaterielle rettigheter

1. I henhold til EØS-avtalen skal EFTA-statene i sin lovgivning etterkomme de materielle kravene i Den europeiske patentkonvensjon av 5. oktober 1973. Det er Islands og Norges oppfatning at forpliktelsene etter artikkel 17 (Beskyttelse av immaterielle rettigheter) i sak ikke skiller seg fra forpliktelsene etter EØS-avtalen.

vedrørende

Protokoll B

1. EFTA-statene og Kongeriket Jordan erkjenner betydningen av regionalt samarbeid i Middelhavsområdet. Målet med dette samarbeidet er å tilrettelegge for videre utvikling av et fritt handelssamkvem, både mellom partene og innenfor regionen, som et bidrag til opprettelse av en frihandelszone mellom europeiske land og landene rundt Middelhavet.
2. Videre er EFTA-statene og Kongeriket Jordan enige om å utforske mulighetene til, på gjensidig basis mellom alle parter, å inkludere Det europeiske fellesskap i avtalens bestemmelser om kumulasjon av opprinnelse.
3. EFTA-statene og Kongeriket Jordan er enige om å vurdere en videre utvidelse og forbedring av kumulasjonsmulighetene, særlig i forhold til landene i Den arabiske liga.

Utfærdiget i Vaduz 21. juni 2001 i ett originaleksemplar på engelsk, som skal deponeres hos den norske regjering. Depositaren skal sende bekreftede kopier til alle signatarpartene, og til parter som tiltrer denne avtale. For Det hasjimitiske kongeriket Jordan For Republikken Island For Fyrstedømmet Liechtenstein For Kongeriket Norge For Det sveitsiske edsforbund

Record of Understanding relating to the Agreement between the EFTA States and the Hashemite Kingdom of Jordan

related to Article 3

Economic co-operation and technical assistance

1. It is the understanding of the Parties that the co-operation referred to in Article 3 will be carried out by Norway and Switzerland mainly in the framework of their bilateral development policy, while Iceland and Liechtenstein will contribute to such co-operation within the framework of the EFTA technical assistance programme.

related to Article 17

Protection of intellectual property

1. Under the EEA Agreement the EFTA States shall comply in their legislation with the substantive provisions of the European Patent Convention of 5 October 1973. It is the understanding of Iceland and Norway that the obligations under Article 16 (Protection of intellectual property) do not differ in substance from the obligations under the EEA.

related to

Protocol B

1. EFTA States and the Kingdom of Jordan acknowledge the importance of regional co-operation in the Mediterranean area. The aim of such co-operation is to provide opportunities for further development of free trade relations between the Parties, as well as within the region, as a contribution to the establishment of a Euro-Mediterranean free trade zone.
2. Furthermore, the EFTA States and the Kingdom of Jordan agree to explore the possibilities on a reciprocal basis between all Parties to include the European Community into the provisions of the Agreement governing cumulation of origin.
3. The EFTA States and the Kingdom of Jordan agree to consider further extension and improvement of cumulation possibilities, in particular with countries of the Arab League.

DONE at Vaduz, this 21st day of June 2001, in a single original in the English language, which shall be deposited with the Government of Norway. The Depositary shall transmit certified copies to all Signatories, and Parties acceding to this Agreement. For the Hashemite Kingdom of Jordan For the Republic of Iceland For the Principality of Liechtenstein For the Kingdom of Norway For the Swiss Confederation

Vedlegg 3**Landbruksprotokoll mellom Kongeriket Norge og
Det hasjimitiske kongeriket Jordan****21. juni 2001**

Herr,

Jeg har den ære å bekrefte på vegne av den norske regjering at, som et resultat av forhandlingene som har funnet sted innenfor rammen av frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Det hasjimitiske kongeriket Jordan (heretter kalt Jordan), undertegnet den 21. juni 2001 i Vaduz, og særlig ved iverksettelsen av avtalens artikkel 13, er følgende protokoll vedrørende handel med basis landbruksvarer inngått:

Norge skal tilstå tollkonsesjoner på landbruksvarer med opprinnelse i Jordan som spesifisert i vedlegg 1 til denne protokollen.

Jordan skal tilstå tollkonsesjoner på landbruksvarer med opprinnelse i Norge som spesifisert i vedlegg 2 til denne protokollen.

Opprinnelsesreglene for anvendelse av denne protokollen er gitt i vedlegg 3 til denne protokollen.

Vedlegg 1, 2 og 3 skal utgjøre en integrert del av denne protokollen.

Partene til denne protokollen erklærer at de er rede til, på gjensidig basis, å fremme en harmonisk utvikling i handelen med landbruksvarer innenfor rammen av deres respektive landbrukspolitikk og internasjonale forpliktelser. Partene vil periodisk gjennomgå utviklingen i deres handel med landbruksvarer. Videre, skulle det oppstå problemer i deres handel med landbruksvarer, skal partene uten opphold holde konsultasjoner og tilstrebe å finne en hensiktsmessig løsning.

Hvis den jordanske regjering sier seg enig i ovennevnte, vil dette brev sammen med Deres svarbrev danne en avtale om at denne protokollen skal anvendes fra samme dato som ovennevnte frihandelsavtale trer i kraft.

Denne protokollen skal være gyldig så lenge partene i denne protokollen er parter i frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Jordan.

Motta, Herr, forsikringen om min utmerkede høyaktelse.

Norge

21. juni 2001

Herr,

Jeg har den ære å erkjenne mottakelse av Deres brev i dag med følgende ordlyd: «Jeg har den ære å bekrefte på vegne av den norske regjering at, som et resultat av forhandlingene som har funnet sted innenfor rammen av frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Det hasjimitiske kongeriket Jordan (heretter kalt Jordan), undertegnet den 21. juni 2001 i Vaduz, og særlig ved iverksettelsen av avtalens artikkel 13, er følgende protokoll vedrørende handel med basis landbruksvarer inngått:

Norge skal tilstå tollkonsesjoner på landbruksvarer med opprinnelse i Jordan som spesifisert i vedlegg 1 til denne protokollen.

Jordan skal tilstå tollkonsesjoner på landbruksvarer med opprinnelse i Norge som spesifisert i vedlegg 2 til denne protokollen.

Opprinnelsesreglene for anvendelse av denne protokollen er gitt i vedlegg 3 til denne protokollen.

Vedlegg 1, 2 og 3 skal utgjøre en integrert del av denne protokollen.

Partene til denne protokollen erklærer at de er rede til, på gjensidig basis, å fremme en harmonisk utvikling i handelen med landbruksvarer innenfor rammen av deres respektive landbrukspolitikk og internasjonale forpliktelser. Partene vil periodisk gjennomgå utviklingen i deres handel med landbruksvarer. Videre, skulle det oppstå problemer i deres handel med landbruksvarer, skal partene uten opphold holde konsultasjoner og tilstrebe å finne en hensiktsmessig løsning.»

Jeg har den ære å bekrefte at den jordanske regjering samtykker i forslagene i Deres brev. Deres brev sammen med dette brev vil således danne en avtale om at denne protokollen skal komme til anvendelse fra den dato ovennevnte frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Jordan trer i kraft.

Motta, Herr, forsikringen om min utmerkede høyaktelse.

Jordan

Agricultural Protocol between the Kingdom of Norway and the Hashemite Kingdom of Jordan

21 June 2001

Sir,

I have the honour to confirm on behalf of the Government of Norway, that as a result of the negotiations which have taken place in the framework of the Free Trade Agreement between the EFTA States and the Hashemite Kingdom of Jordan (hereinafter called Jordan), signed on 21 June 2001 in Vaduz, and especially in implementing Article 13 of that Agreement, the following Protocol concerning trade in basic agricultural products is concluded:

Norway shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Jordan as specified in Annex 1 to this Protocol.

Jordan shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Norway as specified in Annex 2 to this Protocol.

The rules of origin for the purpose of implementing this Protocol are set out in Annex 3 to this Protocol.

Annex 1, 2 and 3 shall constitute an integral part of this Protocol.

The Parties to this Protocol declare their readiness to foster, on a reciprocal basis, the harmonious development of trade in agricultural products within the framework of their respective agricultural policies and international obligations. The Parties will periodically review the development of their trade in agricultural products. Furthermore, should any difficulty emerge concerning their trade in agricultural products, the Parties shall hold consultations without delay and endeavour to find an appropriate solution.

If the Government of Jordan agrees to the above, this Letter and your Letter in reply shall constitute an agreement that this Protocol shall be applied from the date of entry into force of the said Free Trade Agreement.

This Protocol shall remain in force as long as the Parties to it remain parties to the Free Trade Agreement between the EFTA States and Jordan.

Please accept, Sir, the assurances of my highest consideration.

Norway

21. June 2001

Sir,

I have the honour to acknowledge receipt of your letter of today's date, which reads as follows: «I have the honour to confirm on behalf of the Government of Norway, that as a result of the negotiations which have taken place in the framework of the Free Trade Agreement between the EFTA States and the Hashemite Kingdom of Jordan (hereinafter called Jordan), signed on 21 June 2001 in Vaduz, and especially in implementing Article 13 of that Agreement, the following Protocol concerning trade in basic agricultural products is concluded:

Norway shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Jordan as specified in Annex 1 to this Protocol.

Jordan shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Norway as specified in Annex 2 to this Protocol.

The rules of origin for the purpose of implementing this Protocol are set out in Annex 3 to this Protocol.

Annex 1, 2 and 3 shall constitute an integral part of this Protocol.

The Parties to this Protocol declare their readiness to foster, on a reciprocal basis, the harmonious development of trade in agricultural products within the framework of their respective agricultural policies and international obligations. The Parties will periodically review the development of their trade in agricultural products. Furthermore, should any difficulty emerge concerning their trade in agricultural products, the Parties shall hold consultations without delay and endeavour to find an appropriate solution.»

I have the honour to confirm that the Government of Jordan agrees to the proposals contained in your Letter. Therefore, your Letter and this Letter in reply thereto shall constitute a Protocol which shall be applied from the date of entry into force of the said Free Trade Agreement between the EFTA States and Jordan.

Please accept, Sir, the assurances of my highest consideration.

Jordan
